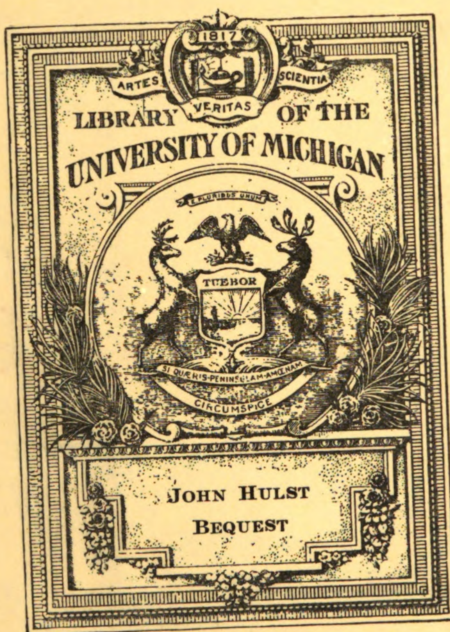
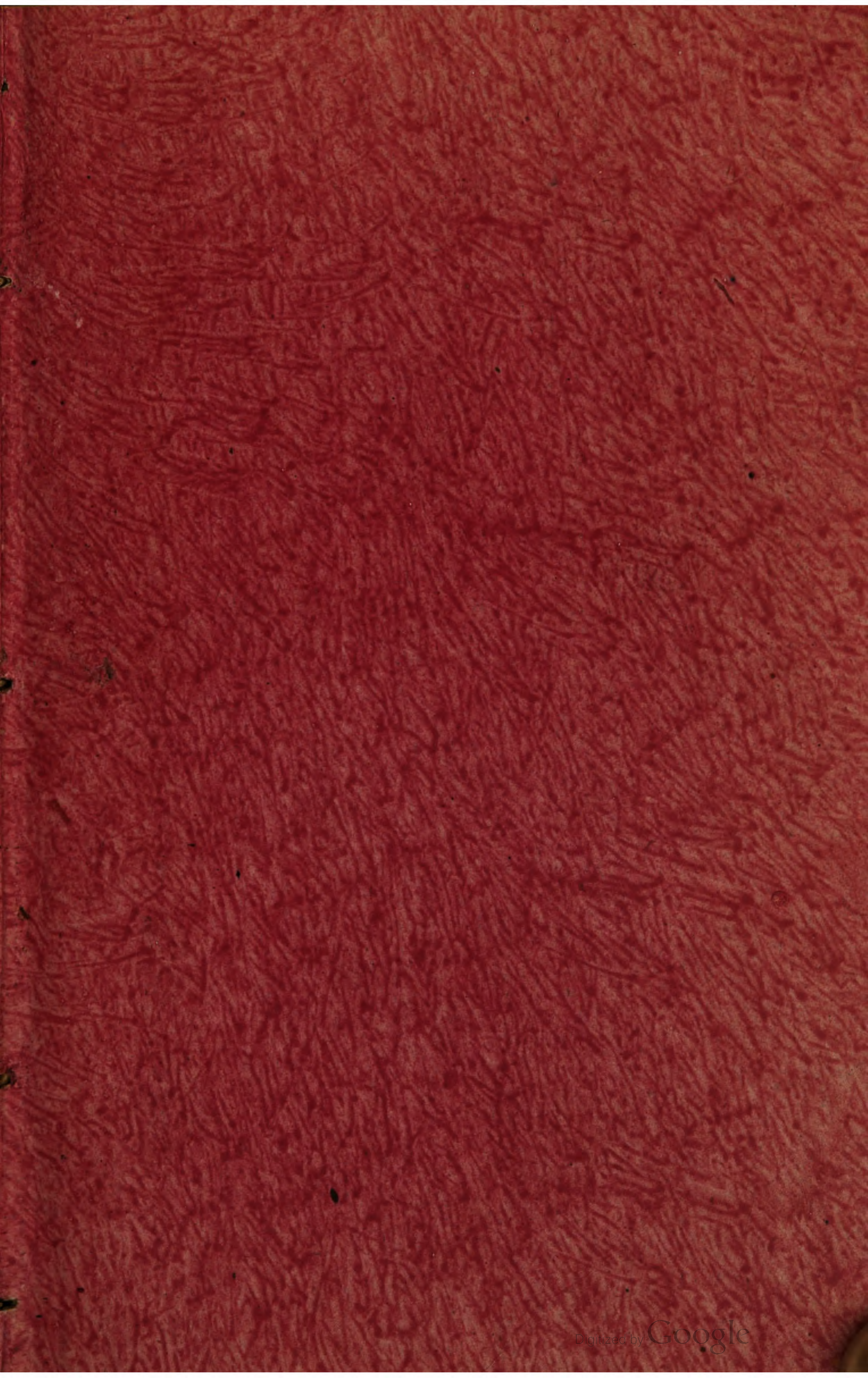

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE
JOHN HULST
BEQUEST

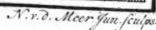

C. F. GELLERTS FABELEN EN VERTELSELS.

TYTELPLAAT.

J. Buys, inv. et del. — J. Allart excud. — N. v. d. Meer Jun. sculps.

C. F. GELLERTS
FABELEN
EN
VERTELSELS,
IN NEDERDUITSCHE VAERZEN GEVOLGD.

DERDE DEEL.

TE AMSTELDAM,
BY PIETER MEIJER, OP DEN DAM.
MDCCLXXXV.
Met Privilegie van de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten van Holland en Westvriesland.

BERICHT.

****

Volgens onze belofte, geeven wy thans het *Derde Deeltje* der *Fabelen en Vertelſels van den Profesſor Gellert* in 't licht; waarby wy zyne zinryke en krachtige *Leerdichten* hebben gevoegd, en waarmede wy ons werk beſluiten. De Dichter *B. de Bosch*, een der medearbeiders aan dit werkje, had reeds het Gedicht, *de Christen* genaamd, doch in eenen vryen trant, gevolgd: maar vermits hetzelve door hem aan *de Maatſchappy der Nederlandſche Letterkunde*, te *Leyden*, reeds was overgegeeven vóórdat wy beſloten hadden alle de Leerdichten by de Fabelen en Vertelſels te voegen, en dat Gedicht ook werkelyk in het tweede Deel der Werken dier Maatſchappy is uitgegeeven, konden wy ons daarvan niet bedienen; waarom wy, om onze uitgaave echter volkomen te maaken, met zyne voorkennis, onzen Kunstgenoot *Lucas Pater*, die buitendat het zyne tot deeze Nederduitſche uitgaave heeft toegebragt, gelyk door de letters *L. P.* is aangewezen, verzocht hebben eene nieuwe vertaa-

ling van dat uitmuntend Gedicht op zich te neemen; 't geen hy gedaan heeft. Dus is dat ſtukje tweemaal in Nederduitſche Vaerzen overgebragt; eens als eene vrye navolging, en eens als eene vertaaling, zo naauwkeurig als het oorſprongkelyke zulks heeft toegelaaten, gelyk wy dit geheele Werk hebben getracht te behandelen.

DE

DE SNAPPER.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE SNAPPER.

De grootste plaag, geschikt om wyzen 't oor te kwetsen;
Het puik der zotten, fiks op zwetsen;
Een onvermydbaar ongemak;
Een Snapper, die met ô! en ach! met kracht van reden,
Van nieuwspapieren, van de minste kleinigheden
En, wat het ergst nog was, meest van zich-zelven sprak;
Die telkens weêr, opdat geen stof hem zoude ontbreeken,
Van 't geen hy straks verhaalde op nieuw begon te spreeken.

Zulk een welspreekend Heer zag onlangs, vol van waan,
Een' deftig' man, die peinsde en zweeg, verachtlyk aan,
En fluisterde iemand, die naby hem stond, in de ooren,
Die man heeft zekerlyk het spreeken afgezworen.
Ik wed het is een zot, en weet niet wat hy wil.

Dat denk ik niet, (doet dees hem mede fluistrend hooren:)
Een zot, Mynheer! zwygt nimmer stil.

J. L.

DE LOSBANDIGE ZOON.

Een Vader zag zich alle dagen,
Gelyk veel' vaders, door een' wilden jongen plaagen.
Nooit wierd iets dwaas, iets ſtouts beſtaan,
Of altyd had Joan, zyn ſhoode zoon, 't gedaan.
De vader wist naauw' raad om in de ſtad te blyven;
Want dikwils ging 't vergryp zyn eigen eer te na.
Hy zond hem, of 't misſchien zyn grillen mogt verdryven,
Twee jaaren naar Amerika,
Hoe zuur de moeder zag: de moeders vallen teder.
Maar hielp het wat? Joan kwam weder,
En wie was erger dan Joan?
De vader en des vaders broeder
Beſlooten beiden, als één man,
In weêrwil van de lieve moeder,
Dat haar Joan, die naar geen reden luistren wou,
Voortaan de trommel volgen zou.

De

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

De losſe zoon, die naar die keur zich moest gedraagen,
Wierd dus, op 's vaders eisch, ſoldaat:
En dit was ook de beste raad.
Want, hoe de krygsdienst ook aan veelen moog' mishaagen,
Meer tot een' andren ſtand gezind,
Nochtans wierd menig Moertjes kind
Niet zelden wys gemaakt door ſlagen,
Van eenen Heer, die, ſchoon hy ſjerp en ringkraag droeg,
Niet wyzer was dan die, dien hy tot reden ſloeg.
Doch deeze tucht wierd ook hier vruchtloos ondernomen.
Joan gedroeg zich als een woelzieke onverlaat.
De Hoofdman liet den vader komen.
„ Neem uwen zoon weêrom! ik weet met hem geen' raad."
De vader neemt door dwang hem weder.
Nu zet voorzeker niets de drift des losbols neder.
Maar neen, één middel hielp gezwind.
Joan wierd in één maand zo ſchiklyk als een kind.
Hoe! liet de vader hem dan in het tuchthuis ſluiten?
'k Gaf aan de vestingbouw hem liever tydverdryf.
Hy wist wel beter hem in zynen loop te ſtuiten:
Hy gaf hem een boosaartig wyf.

B. D. B.

DE TWEE ZWARTEN.

Twee Zwarten bleeven, in hun ſlaafſche dienstbaarheid,
Getrouw aan hunnen Heer en 't lot hen opgeleid.
Zy waren, beiden jong, door vriendſchap naauw verbonden.
Door beiden wierd de kracht der liefde ook ondervonden.
Eén zwarte maagd, zo ſchoon als ooit hun vaderland
Had voortgebragt, ontſtak hun beider minnebrand.
Zy diende een' zelfden Heer, en door hun vuurig minnen
Trachte elk van hen haar hart voor zich-alléén te winnen,
Daar elk beſcheiden haar zyn hart door de oogen bood.
'k Bemin u, ſprak ze; eerlang worde één myn echtgenoot;
Maar 'k doe geen keur, wyl ze één van beiden zou doen klaagen.
'k Bepaal myn min tot één', zo dra ge u kunt verdraagen.
Een akelig verdrag! waar beider hart om treurt,
Wyl elk door eigénmin dien ſchat te waardig keurt,
Dan dat hy eene bruid, wier hart hy kon verwerven,
't Geen hy reeds heeft gehoopt, zou om een' ander' derven.

Dit

DE TWEE ZWARTEN.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

Dit valt te zwaar. Nochtans, ondanks hun minnesmart,
Heeft elk dier minnaars een veel te edelmoedig hart
Dan dat hy eenigzins het recht zyns Vriends zou krenken,
Zo die niet zelf besloot de Bruid aan hem te schenken.
Dit maakte een' langen tyd den uitslag ongewis.
Met weêrzin strekten zy elkaêr tot hindernis;
Verduurden zy den stryd der drift, die beiden griefde,
De smart van yverzucht, goedhartigheid en liefde;
En dikwerf zagen zy, beschaamd, elkandren aan
Met traanen, die al 't huis aan 't schreijen deeden slaan,
Met zulke traanen, als getrouwe broeders schreijen,
Die in hunn' nood zich met geene uitkomst kunnen vleijen.

Zo duurde steeds hun smart, en bleef hun eedle twist
Van teedre minnedrift en vriendschap onbeslist.
Eens met de schoone maagd, bedrukt, in 't groen gezeten,
Verkeerd hun liefde in woede; en zy, die zich vergeeten
Door drift, zy stemmen 't wreed verlies. In 't brein verward,
Stoot elk van hen den dolk de minnaares in 't hart.
Een slaaf zag dit van verr', trad nader, waar zy beiden
Haar teêr omhelsden, en haar' bittren dood beschreidden.

Zy zagen, in het einde, elkandren nog eens aan,
En deeden ſtraks zich-zelv', het geen haar was gedaan.

* * *

Wat word 'er menig daad, natuur tot ſchand', bedreven,
Waartoe eene eedle drift den aanleg had gegeeven,
Doch die ontaarde, en ondeugd wierd,
Alleen om dat zy niet behoorlyk was beſtierd!

J. L. D. J.

* * *

DE

DE VROOME GENERAAL.
J. Buys, inv. et del.
J. Allart excud.
N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE VROOME GENERAAL.

Een magtig Prins, die met den Godsdienst was gewoon
Den ſpot te dryven: (want word thans niet menig troon
Door zulke ſpotters met den Godsdienst nog betreeden?)
Sprak eens met zynen grootſten vriend,
Een Grysaart, die hem trouw in 't leger had gediend,
Van God en Godsdienst, naar der ſpottren wyze en zeden,
Op zulk een' toon, waaröp een trotſche ſchamper lagcht,
Die nooit een wet erkent dan die hy zelf bedacht.

Prins! ſprak de Generaal, 'k bedroef my om uw reden.
Gy lastert myn geloof; zoekt my, my ouden man,
Een' ſchat te ontrooven, die, in leven en in ſterven,
Alleen myn ziel vertroosten kan.
Wat heb ik u misdaan? Niets; gy kost roem verwerven;
Hernam de Vorst, gy zyt myn waardigſte onderdaan.
'k Wraak ſlechts uw bygeloof. Verlaat dien vroomen waan.

„ Neen,

„ Neen, nooit verlaat ik dien." Zoud gy hierin niet zwichten
Zo ik u zulks gebood? „ 't Zou ſtryden met uw pligten;
„ Op myn gemoed voert God-alléén de heerſchappy,
„ En geen der Vorsten, wie 't ook zy."
Wat zoud gy doen indien ik heer waar' van uw leven?
Dat zyt gy, ſprak toen de Oude, ik heb het onvertzaagd
In meer dan éénen ſlag, voor u, myn Vorst, gewaagd:
Thans zal ik 't willig tot Gods eer, ten besten geeven.

ô Dwaas! indien die God, op wien ge uw hoop dus grond',
(Was't antwoord van den Prins) een hersſenſchim mogt weezen?
Ik overtuigde u eens dat nooit die God beſtond?...
„'k Zou dan een booswicht zyn, die lust in't kwaaddoen vond:
„ Geen' God ontziende zoude ik ook geen' Koning vreezen.
„ En zulke lieden, die zich dan aan deugd noch eer,
„ Gezag noch wetten wilden binden,
„ Zoud gy by duizenden zelfs in uw leger vinden.
„ Dit vloeit, ô Prins! noodwendig uit uw leer.

J. L.

REI.

REINOUD EN LUCIA.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

REINOUD EN LUCIA.

Vergeefs doet Reinoud all' wat hy verzinnen kan,
Om eene schoone Vrouw, getrouw aan haaren Man,
En edel van gemoed, tot zynen wil te brengen.
Zy moest, om zynen rang, steeds zyn bezoek gehengen:
Maar 's Vorsten Gunsteling ontweek zy met beleid,
En deed hem die verachting ondervinden,
Die elk verdient, al waar 't een Prins, wiens spoorloosheid
't Verleiden van de deugd zich snood durft onderwinden.

Is tegen de ondeugd iets bestand,
Wanneer de magt en rang haar onderschraagen?
Zou Reinoud, die van geile liefde brand,
Door onrecht en geweld niet in zyn oogmerk slaagen?
Hy daagt den Echtgenoot dier Vrouw straks voor 't Gerecht,
En dringt met drift hem naar het leven.
Maar wat heeft toch de man misdreven?
Wat anders dan dat hy door d'echt

De schoonste vrouw bezit, wier zinnen
Niet af te leiden zyn van 't kuissche huwlyksminnen?
Ja, Reinoud neemt de list te baat,
En Darvelt word beticht van gruwlyk landverraad;
Door brieven overtuigd die hy nooit heeft geschreven:
Het vonnis word geveld, en morgen moet hy sneeven.

Zyn Vrouw valt Reinoud straks te voet,
En klaagt en smeekt met wanhoop in 't gemoed:
Maar zelfs die oogen, nat van traanen,
Dat ach, dat haar den weg tot deerenis moest baanen,
Een opslag van 't gezicht, dat angst en trouw ontdekt,
Gewrongen handen, naar den Rechter uitgestrekt;
't Doet all' op nieuw zyn' gloed ontsteeken.
Hy vond Lucia nooit zo schoon. Hy durft haar spreeken
Van zyne snoode vlam. Beschaamde Zanggodin!
Verzwyg de taal eens booswichts, dol van min,
Aan een getrouwe Gemalin.

Om door haar' Man haar teêr gemoed te roeren,
Doet hy haar in zyn' kerker voeren,

En

En laat haar daar met hem alleen.
Zy kampen met de grootste smarte:
Vertwyfeling en min verscheuren beider harte.
ô Danvelt! roept zy uit, met jammerlyk geween:
Kan ik u van den dood niet redden? Gy moet sneeven:
U dreigt het yslykst lot. Zo 'k heden nog myn trouw,
Myn pligten niet vetzaak, verliest gy morgen 't leven.
Wilt gy die schande my vergeeven?
Beveel.... Zy sliddert meer te zeggen. Vol van rouw,
Drukt zy hem aan haar borst: zy weenen, klaagen, snikken.
Het leven, de eer: 't verlies van beiden doet hem schrikken.
„ Zou ik den dood, den smartelyksten dood...!
„ Ach! waarde Vrouw! myn zwakheid is te groot.
„ Zo my uw schande kan bevryden,
„ Zal uwe deugd hierdoor niet lyden:
„ 't Is waar; en echter... ach! wat kieze ik in deez' nood?"

De droeve Gemalin, wier harte, vol van zorgen,
't Gevaar haars mans beschouwt by 't ryzen van den morgen,
Geeft zich nu over aan den wil van den Barbaar.
Hy bluscht zyn' gloed, en schaamtloos bid hy haar
Ook

Ook in 't vervolg zyn min te kroonen,
En hem de zelfde gunst te toonen.
Hy ziet haar met een glimlagch aan:
Nu, zegt hy, kunt gy, naar uw' wensch, uw' man ontſlaan.
Opdat hy me echter in 't vervolg niet meer moog' ſchaaden,
Heb ik voor my dat geen gedaan
Wat door voorzichtigheid en min my wierd geraaden:
Gy zult niet toornig zyn om 't geen ik heb verricht.

Zy vliegt, vervuld van ſchaamte om 't ſchenden van haar' pligt,
Naar Danvelts kerker, om in vryheid hem te ontmoeten;
Maar, Hemel! zonder hoofd vind zy hem voor haar voeten.

Zy ſtaat verſtyfd; geen ach! ontglipt haar; neen:
Men ziet haar zelfs geen traanen plengen.
Het doodelyk geweld der droefheid maakt alléén
Haar ziel op wraak bedacht, en kan geen klagt gehengen.
Die wraakzucht is 't, die haar naar 't hof van Karel voert.
't Geluk doet haar den Vorst ontmoeten.
Indien de ſmaad der deugd, zo ſprak ze, u 't harte ontroert,
Hoor haare klagten dan; ik werp my aan uw voeten.

Het

Het is te laat om myn verdediger te zyn:
Ik smeek alleen om wraak.... Ach! straf de gruwelstukken
Van Reinoud!..'k Schaam me, ô Vorst! my klaarer uit te drukken:
Lees dit geschrift, en wees gevoelig voor myn pyn.

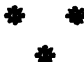
De Hertog leest: eene eedle smarte
Doet traanen vloeijen langs het vorstlyk aangezicht,
Ter eere van de deugd, ter eere van zyn harte.
ô Vorsten, welk een lofgedicht!
De Hertog leest: eene eedle smarte
Doet traanen vloeijen langs het vorstlyk aangezicht.

Maar is geween genoeg als 't kwaad de deugd doet kwynen?
De Vorst bepaalt een' dag: de Gunstling moet verschynen.
Hy komt; de droeve Vrouw komt ook op 't oogenblik.
Kent gy dees Vrouw? vraagt hem de Vorst: een rasse schrik
Verraad den booswicht, die het kwaad, door hem bedreven,
Bekent, en door den echt haar wil voldoening geeven.
De Vorst ontbied terstond den Bisschop, en de trouw
Word in zyn byzyn-zelf gesloten. Deeze Vrouw,

Sprak

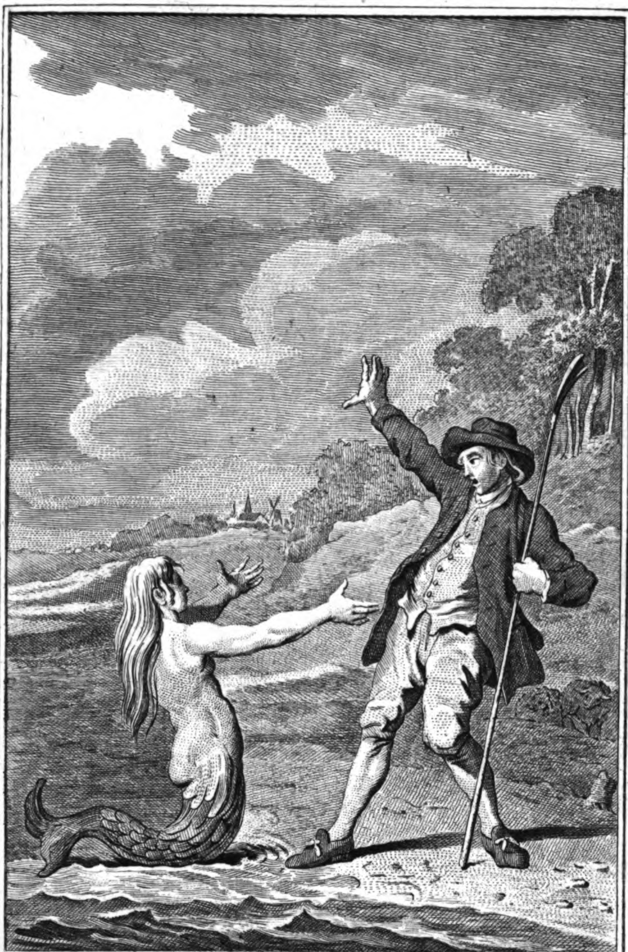
Sprak Karel toen, hebt gy alléén uit vrees genomen;
Doch dit bewyst voor haar uw trouw nog niet volkomen.
Om haar te noopen tot vergeeving van uw fchuld,
Moet gy haar alle uw goedren maaken.
't Gefchied.——„ Lucia, nu ziet ge uwen wensch vervuld:
„ 'k Heb u gewroken: maar om voor het recht te waaken,
„ Zo wreeke ik ook uw' Echtgenoot."
Men brengt op zyn bevel zyn' Gunstling ftraks ter dood.

H. J. R.

DE

DE HERDER EN DE SIRENE.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE HERDER EN DE SIRENE.

Een Herder van den gouden tyd,
Met zynen laagen ftaat te vreden,
Door woeste driften niet beftreden,
Deed menigwerf zyn fchaapjes zeewaart treeden,
En zong, tot in het hart verblyd.
Zyn min wierd niet gewekt door jonge herderinnen.
Was hy fomtyds by 't fpel door Dafnes fchoon bekoord,
Zy kon op hem niets verder winnen;
De vonk, door haar gefticht, was daadlyk weêr gefmoord.
Een vreemd geval, dat, zonder Schoone,
Een Herdersknaap gelukkig was!
Wat zwemt daar in de wyde plas?
Dat nu zyn hart zich moedig toone!
Een zingende Sireen! Naauw' word hy haar gewaar,
Of voelt zyn borst ontvlamd, doch ziet met één 't gevaar.

Hy

Hy ſtaat en wil niet langer blyven;
Verrukt, ziet hy de Zangſter aan,
Hy wil zyn kudde rugwaart dryven,
En doet die meerder ſtrandwaart gaan.

Nu dwaalt ge, ô kudde alleen: wat leed hebt gy te wachten!
De Herder heeft geen' tyd om u thans gaê te ſlaan.
Hy doet, door wenken, zang en klagten,
De Schoone zyne min verſtaan;
Bied, met zyn kudde, al 't heil der gouden eeuw haar aan
Zy, in haar kunst by uitſtek wel ervaaren,
Schynt niets te hooren van 't beloovend minnelied;
Speelt met de golven, ſchikt haar hairen,
Als zag zy zelfs den Herder niet,
Terwyl zy echter, door haar afgerechte lonken,
Hem tot herhaaling noopt, en ſterker weet te ontvonken.
Ik ben myn eigen niet. De gryze Watergod,
Dus zingt ze, is meester van myn lot.
Zo ik in ernst u kan behaagen,
Gaa, door uw beê, my van Neptuin dan vraagen.

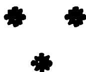
Hy

Hy bad. Neen, ſprak de God der zee.
't Vergunnen van uw onberaaden beê;
Bragt zekerlyk uw onheil meê.
Nu gaat, met aarzelende ſchreden,
De Herder ſtulpwaart, droef te moê:
Het veld lagcht hem niet langer toe,
En, naauwlyks is Neptuin uit zee naar 't ſtrand gereden,
Of de arme knaap herhaalt dus telkens zyn gebeden:
„ Zal deeze Maagd, wier ſchoon de zinnen my ontſtelt,
„ Neptuin! in 't zwalpend nat der zee dan moeten ſterven!"
Neen, ſprak de God, gy zult ze op uwen wensch verwerven,
Want gy begeert haar met geweld.

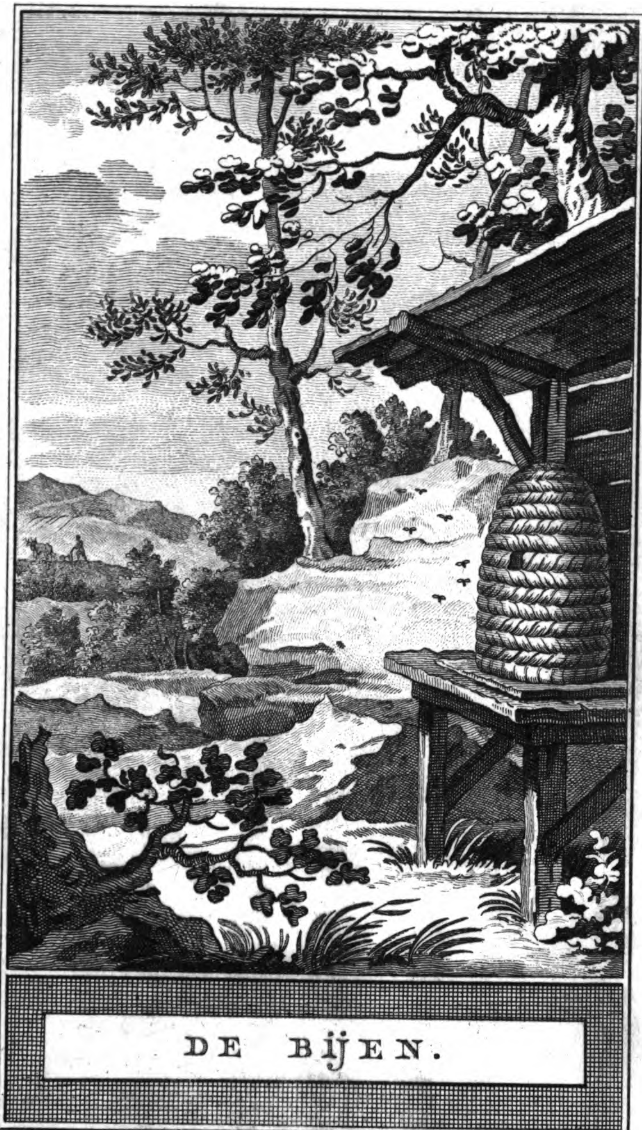
Hoe rept de Schoone nu haar vinnen,
Om door de baaren 't ſtrand te winnen!
Hoe lieflyk is haar zang! Hoe toovrend haar geluid!
De jonge Herder ſteekt zyn hand reeds naar haar uit,
Kom, zegt hy, Godlyk beeld!...Maar, door wat vreemd vermogen
Word hy weêrhouden in zyn poogen?

De Schoone, die hy mint, welk eene ontſteltenis!
Is ſlechts van boven mensch, beneden is zy visch.
Nu vlied Dameet van 't ſtrand, terwyl zyn leden beeven,
En dikwerf heeft hy ſints al 't land de les gegeeven,
Dat onze liefſte wensch niet zelden dwaasheid is.

P. M.

DE

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculp.

DE BYEN.

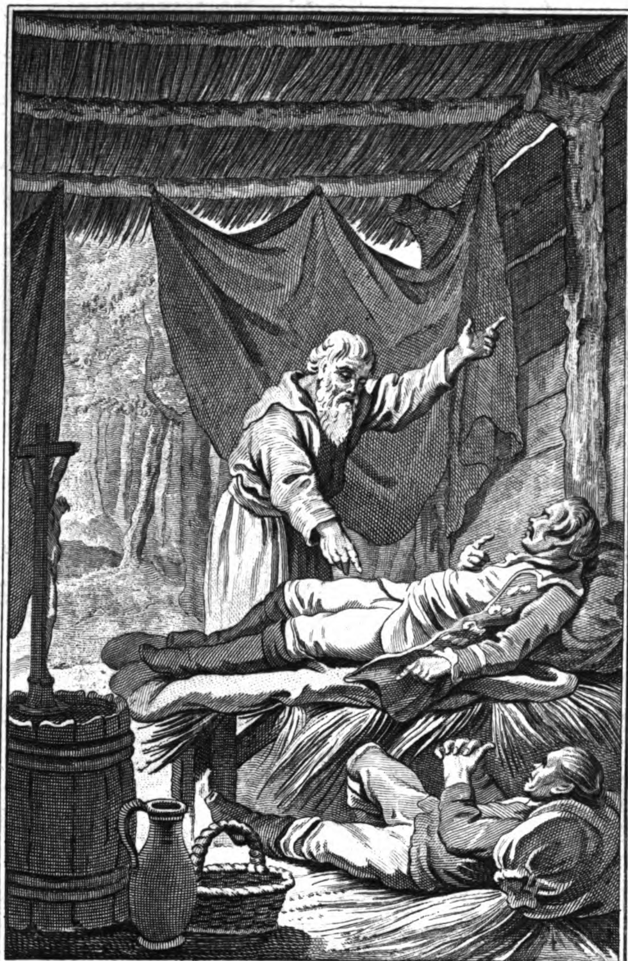
In zeekre bykorf is eens, uit een' ydlen waan,
Een burgerlyke twist ontſtaan.
In 't kort, het was een ſtryd van eer, die elk beroerde.
Men ſtreed wie edeler of wie onëedler was.
ô! Riep de ſterke troep, die ſteekende angels voerde:
Dat ſtuk ontdekt zich ras.
Wat heeft men langer nog te vraagen
Wie beter of geringer zy?
Wy, die, in warme zomerdagen,
Den voorraad naar de cellen draagen,
Door kunst en vlyt vergaêrd, uit bloem en kruidery,
Waardoor van onze raat de honig afdruipt, wy,
Wy zyn de besten; dit kan ieder ligt bevatten.
't Is dan eene ydle vraag wie 't waardigst zy te ſchatten.
Ei! riep een andre troep, door zulk een taal geraakt,
Hoe wierd uw honig toch gemaakt,

Als wy met zo veel kunst het water u niet bragten?
Dat wy met angels niet beschonken zyn, als gy,
Maakt ons niet minder in waardy.
't Voldoet als we onzen pligt altyd getrouw betrachten,
In 't ampt, waartoe de Staat ons heeft bekwaam geschat.
Hoe laag een denkbeeld ge ook van ons hebt opgevat,
Zo zal nochtans u de uitkomst leeren,
Dat even min als u de Staat ons kan ontbeeren,
Dewyl 't gemeen belang ons aan elkaêr verbond.
Dus spraken zy, waaröp zy 't waterdraagen staakten.
Toen moesten ze allen vliên, die anders honig maakten,
Of zy versmachten onder 't broeijen, en men vond
Dat menig cel straks ledig stond.
Een Wyze zag den ramp, riep de ovrige onderdaanen,
En wilde nog by tyds tot eendragt hen vermaanen.
Het onderscheid van pligt voor 't algemeen belang
Geeft, sprak hy, niemand hooger rang.
Zy, die het best den Staat hun trouwe diensten wyên,
Zy zyn alleen de beste byën.

J. P. B.

DE

DE HELD EN ZYN KNECHT.

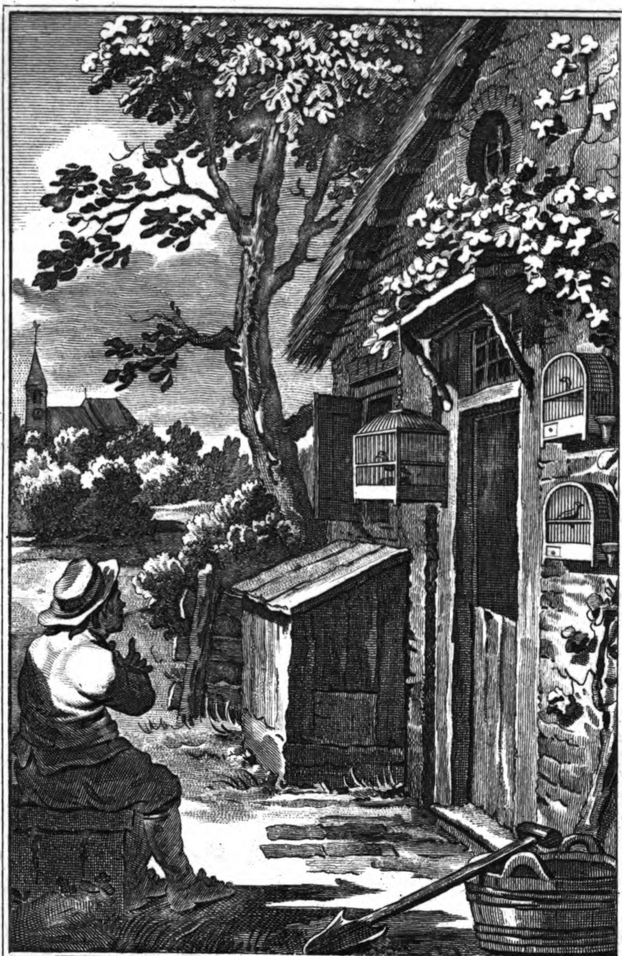
J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE HELD EN ZYN KNECHT.

Een Held, die in den kryg zich altoos dapper weerde;
Verfcheiden flagén won, veel landen overheerde;
En zich den lauwerkrans met recht zag toegewyd,
Week eindlyk, zwaar gewond, na een' verloren ftryd,
In 't diepfte van een woud om 's vyands woên te ontvlieden,
Waar hem een Heremiet in 't vluchten tegen kwam,
Die deezen krygsheld en zyn' knecht ftraks tot zich nam
Om in hunn' nood hen hulp te bieden.
Hun beider dood genaakt. Met traanen in 't gezicht
Riep toen de knecht: *Zoude* ik wel in den hemel komen?
Ik arm onwaardig man! Wat goeds heb ik verricht?
Myns Meesters Paarden flechts getrouw in acht genomen.
Mynheer, in tegendeel, behoeft geenszins te fchroomen,
Die komt gewis 'er in. Hy was een dapper Held.
Hy heeft zeer veel verricht; hy deed drie Vorften beeven;
Behaalde zevenwerf de zege in 't oorlogsveld;
Bedreef zelfs daaden die men naauw' geloof kan geeven.

Toen zag de Heremiet den Held met deernis aan,
En vroeg: Waarom hebt gy dit alles toch beſtaan?
Waarom? was 't antwoord, om dat elk myn' naam zou eeren;
Om meerder landen te overheeren;
Te worden 't geen ik ben: een dapper Oorlogsman.
ô! Gaf de Heremiet tot antwoord, moest gy dan
Hieröm-alléén zo veeler bloed doen ſtroomen?
'k Verzeker u, uit drang van myn gemoed,
Uw Dienaar, die onnoozle bloed,
('k Bid dat myn reden my niet kwalyk word' genomen)
Hy, hoe gering zyn ſtaat ook zy,
Heeft werklyk meer verricht dan gy.

J. L.

DE LEEUWRIK EN DE NACHTEGAAL.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE LEEUWRIK EN DE NACHTEGAAL.

Het bont Canarietje liet menigwerf zich hooren
Tot eer der kunst, en ſtreelde 's meesters ooren.
Het lokte 't Zangertje tot grooter blydſchap uit,
Wanneer het raatlend zanggeluid
Des Leeuwriks minder kunst liet blyken.
Ach! ſprak dees vogel, klonk myn toon
Ook zo verheven en zo ſchoon,
Zo dat myn zang zyn' zang niet had te wyken!
Hy uit deez' wensch, en zingt weldra
Met yverzucht zyn vlug gebuurtje na:
Verliefd op 't vreemd beloop der ſtemveranderingen,
Vermoeid hy zich, en wil den aangeboren' toon,
Door nieuwgeleerd muzyk verdringen,
En krygt voor al zyn moeite in 't eind' 't geluk ten loon,
Van, vol gebreken, een' Canariezang te zingen.

De Nachtegaal, die lang geluisterd had, ſprak toen:
Hoe ſchrander toont ge u met ons beider oor te plaagen!
Natuur had u geleerd u treflyk vóór te doen,
En nu leert u de dwang gebreklyk u gedraagen.

* * *

Elpin ſchryft ſchoon, doch naar den laagen kant;
Cleanth, in tegendeel. op een' verheven trant.
Elpin wil met geweld Cleanth hierïn gelyken.
Maar ach! wat krygt hy tot zyn loon?
Hy zoekt Cleanth te ſteeken naar de kroon.
Hy aapt hem na, en moet hem wyken,
En ſchryft en denkt voor niemand ſchoon.

P. M.

DE JONGEN EN DE MUGGEN.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE JONGEN EN DE MUGGEN.

Myn vader heeft zich, naar ik merk, in 't bosch begeeven,
Sprak eens de kleene Fritz, een knaapje, vlug van aart,
Hy ſprong van blydſchap op, en ſpoedde met een' vaart,
Door kinderlyke vreugd gedreven,
Van Philax, zynen hond, verzeld,
Van verr' zyn' vader na, door 't veld:
Doch wierd, toen hy nog pas het bosch was ingetreeden,
Straks hier van de eene mug, van de andre daar gekweld.
Hy ſchold, en ſpoedde voort met meer verhaaste ſchreden,
Om deezen boozen zwerm te ontvlieden, maar die ſchoot
Te ſterker op hem aan, en volgde waar hy vlood.
Steekt! riep hy, volgt uw' lust! ik zal dien ras verdryven,
'k Beloof het u, en 't zal 'er niet by blyven;
Ik ſlaa u allen dood, tenzy gy ſchielyk vlied.
Hy brak een' boomtak af, door gramſchap aangedreven,
En ſloeg daarmeê in 't rond, en dong 't gebroed naar 't leven,
Maar evenwel verloor 't daardoor het leven niet.

De Muggen ſtaken eerst uit enklen lust tot ſteeken,
Maar nu, door hem getergd, om zich aan hem te wreeken.
Fritz zocht zyn' vader op, en klaagde hem zyn' nood.
Zyn aanzicht was gewond, zyn handen waren rood.
Myn vader, ſchreit hy, zie! dat mag men ſteeken heeten.
'k Heb 't op verſcheiden wys beproefd, maar zonder vrucht;
Ik ſloeg of vluchtte, maar vergeefs was ſlag of vlucht.
Fritz! ſprak de vader, gy hebt u niet recht gekweten.
Gaa ſlechts bedaard uw' weg, 'k zeg 't u voorzeker toe,
Gy zult u minder zien beledigd,
Dan als gy, door het ſlaan, u tegen haar verdedigt.
Best maakt men 't door geduld een' kleinen vyand moê.
Leer dit! en vind ge, als ik, in ryper levensjaaren,
Veel kleine Haaters, die uit nyd rondöm u waaren,
Vrees nooit hun list of guitery!
Vervolg getroost uw' weg, en denk altoos daarby
Aan 't geen u heden met de Muggen is weêrvaaren!

J. P. B.

DE

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculp.

DE KWARTEL EN DE VLASVINK.

De Kwartel, die den vogelaar
Ontſnapte, zag, na 't lyfsgevaar,
De Vlasvink trotsch zich tot hem wenden.
Wie, vroeg zy, durfde uw veders ſchenden?
My deert uw ramp. Ei! zeg hoe 't kwam
Dat u het net gevangen nam.

'k Sloeg, naar myn' aart, te greetig 't oog,
Dus ſprak hy, op die vlakte, en vloog
Straks nader, waar 't my kon bekooren
Den toon van liefde en vreugd te hooren;
Maar 'k had my naauwlyks neêrgezet,
Of ik bevond my reeds in 't net.

Hoe! zei het Vinkje, zaagt gy 't niet?
Uw' wuften aart is recht geſchied.

Men

Men moet, om tot geluk te raaken,
Zorgvuldig voor zyn vryheid waaken.
Hoe groot, hoe ſterk myn lust ook zy,
Men vangt my nooit; geloof dit vry.

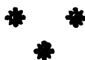
Zy vlood, en riep nog: ſlaa dit gaê!
Waaröp de Kwartel, kort daarna,
Haar, die dees les hem had gegeeven,
Vond op een vogelroede kleeven.
Des vroeg hy op zyn beurt, hoe 't kwam
Dat haar de roe' gevangen nam.

Ik, ſprak ze, zag vol teedre min,
Hier in dit kooitje, die vriendin.
Zy riep, en ik, door drift bewogen
Om haar te zien, kwam toegevlogen.
Nu weet ik niet wat list myn' voet
Aan deeze roede kleeven doet.

Gy

Gy, zei de Kwartel, zaagt die niet?
Uw' wuften aart is recht gefchied.
Men moet, om tot geluk te raaken,
Zorgvuldig voor zyn vryheid waaken.
Hy is naby zyn' val gebragt,
Die zich uit hoogmoed veilig acht.

B. D. B.

DE

DE TROUWDAG.

Phileet verkreeg in 't eind' zyn Silvia tot Vrouw.
Haar Vader gaf zelfs 't jeugdig Paar de vryheid
Den dag te kiezen tot voltrekking van hun trouw.
Welk een genoegen, welk een blyheid
Voor harten wier verlangst zich 't heilrykst zoet voorſpelt!
Hunne oogen ſpreeken, en de dag word vastgeſteld.

Myn kindren, zo gy myn genoegen
Vergrooten wilt, zo ſprak de Vader toen:
Moet ge u naar 't naaste Dorp vervoegen.
Waare ik zo zwak niet, 'k zou met u dat togtje doen.
Dat daar des Priesters hand, die my met myn beminde,
Myn zalige Egaê paarde, u ſtil in d'echt verbinde.

Phileet begeeft zich met zyn Bruid, zyn liefſte ſchat,
Naar 't Dorp, 't welk de oude man hem voorgeſlagen had.

Sints

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculp.

Sints gisteren bezit hy 't voorwerp zyner liefde.
Zy gaan het bloemperk dóór: haar hand vlecht hem een' (krans
Geſtreeld, zo door de min, die hem te vooren griefde,
Als door het ſchoon ſaizoen, verrukt hem alles thans.
Elk kusje, elk lonkje doet in nieuwe min hen blaaken,
En ſchynt hen beiden nog gelukkiger te maaken.

Te rug gekomen in hun kamer, zyn ze alleen.
Zy ſchertſen vrolyk: twee pistoolen, naar behooren
Zelfs door zyn eigen hand ontlaaden daags te vooren,
Ziet hy op tafel; en uit boert vat hy 'er één.
Nu, zegt hy, lagchend, zal ik u voor al het plaagen,
Door u my aangedaan, verdiende ſtraf doen draagen.
Wat hebt gy niet geſpot met al myn leed en rouw!
Herdenk die tyden eens, toen ik zo menigwerven
Vergeefs moest voor uw venſter zwerven,
Terwyl gy wreedlyk.... ſterf, Mevrouw!
Met al uw listig kunstvermogen
Om harten te overreên; met uw betoovrende oogen;
Met uw verſtrikkend hair, hoe glinſtrend ſchoon 't ook zy.
Schiet toe, zegt Silvia al lagchend, wreek u vry.

Schiet

Schiet toe, zo gy zo wreed zyt, roept zy weder.
Hy ſchiet... ô God! daar valt zy zielloos neder.
Wie ſchetst den naaren ſtaat, waarin hy zich bevond!
Doch, niet verbysterd door zyn wanhoop, hoe gegrond,
Roept hy, met luide ſtem, zyn' knecht: die komt terſtond.
Phileet ſluit ſtraks de deur. „ Wie laadde die pistoolen?"
Ik, wyl ik 't noodig voor de t'huisreis dacht, Mynheer!
„ Ik heb 't nochtans u niet bevolen?"
Neen. Op het oogenblik ſchiet hy zyn' dienaar neêr.
Toen ſchreef hy deezen brief: Ik, die vóór weinig ſtonden,
Myn Vader, my aan u gelukkig heb verklaard,
Ben, na het grootst geluk dat ooit wierd ondervonden,
Thans ongelukkiger dan eenig mensch op aard'.
Ach! mogt gy nooit te weeten komen
In welke elende ik my, gy u bevind!
Voor myne voeten ligt, door my het licht benomen,
Myn onwaardeerbre Vrouw, uw lief, uw dierbaar Kind.
Myn Knecht, wier ſchuld my deed dien moord bedryven,
Ligt door een' tweeden ſchoot geveld naast myne Vrouw.
Ik, die my-zelv' met afſchrik thans beſchouw,

Zou

Zou ik, waartoe? nog langer leevend blyven!
ô Neen; myn hart is vol van wanhoop, woede en rouw.
Myn dood zal ſtraks den dood van uwe Dochter wreeken.
Spreek toch, zo 't mooglyk is, geen' vloek uit op haar' Man.
'k Bid nog voor u als my 't gezicht zal breeken,
Daar 'k voor my-zelv' niet bidden kan.

Men vond hem, met zyn' eigen degen,
By zyne Vrouw en Knecht, doorregen.

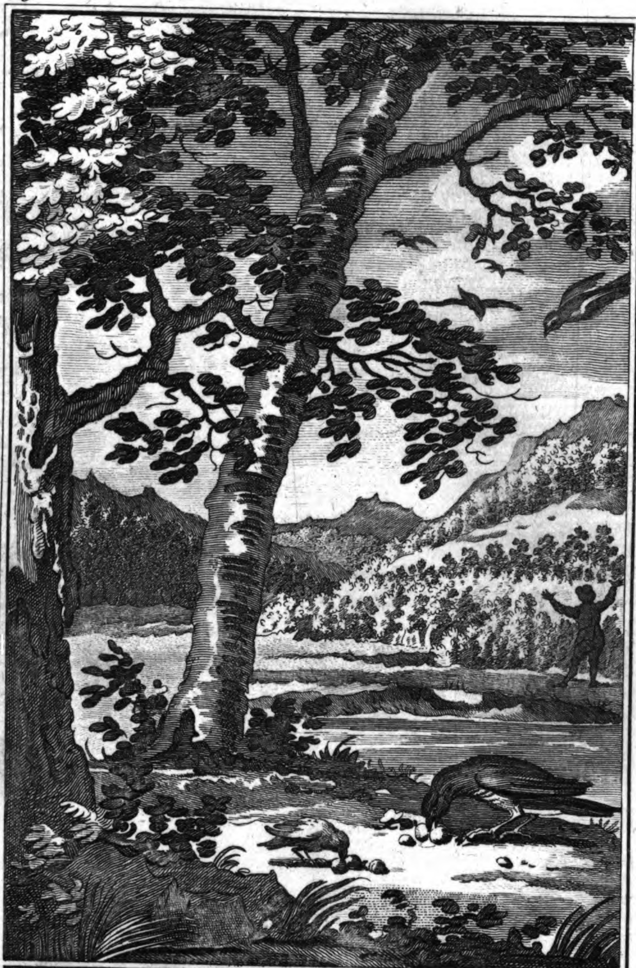
H. J. R.

DE EXTER EN DE MUSCH.

Een graage Musch, die in den wynberg naar haar' zin
Op een' der ſtokken was gezeten,
Had ongemeenen ſmaak in 't eeten,
En ſlokte, onöpgemerkt, de beste druiven in.
Een Exter zag van verr' haar aan de trosſen kluiven,
En wilde van 't geluk der Musch, dat hem verdroot,
Geen ooggetuige zyn tenzy hy 't ook genoot;
Hy huppelde aanſtonds naar de meestgezwollen druiven.
„ Hoe! riep hy, zie ik recht? ja: welk een overvloed!
„ ô Juffrouw Musch! zo ryp, zo zoet
„ (Want in de druiven zyt ge ervaaren,)
„ Vond ik, wat ook de Planter waan',
„ Den wyn hier niet in veele jaaren."
De Planter hoort des Exters lofdicht aan,
En dwingt de gasten ſtraks tot vluchten.
Toen ſprak de Musch: „ ô Snapſter! wat genugten
„ Ontrooft ge my, nu ik myn' lust niet kan voldoen!

„ Zo

DE EXTER EN DE MUSCH.

J. Buys. inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculp.

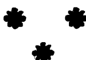
„ Zo gy de vrucht in rust wilt eeten,
„ Dan moet de gantsche berg van ons gesnoep niets weeten.
„ Ziet gy dan niet hoe stil ik my verschuil in 't groen?
„ Zwyg: kom; laat ons nog eens den wynberg over zweeven.
Hy doet het, eet, en houd zich stil.
„ Eén woord nog, Juffrouw Musch! ik kan geen reden geeven
(Vervolgt hy straks) „ waarom 't my nu niet smaaken wil.
„ De druiven zyn toch ryp. Maar zacht! men mogt ons stooren.
„ De Planter laat zich weder hooren.
„ Doch weet ge wat ik doen wil? Eer hy koom',
„ Neem ik voor my een van die blaauwe druiven
„ Om ze onverhinderd op te kluiven.
„ Kom met my onder gindschen boom."
Hy plukt de druif, en pas bereikt hy 't veilig lommer, (frisch!
Of aanstonds schreeuwt hy luide: „ ô Musch! wat smaakt dat
„ Wat vreugd dat wy te saam' hier zitten buiten kommer!
„ 't Gaat vast dat ons geluk benydenswaardig is."
Dus bleef hy schreeuwen, toen reeds andere Exters kwamen,
En hem 't geroemd geluk ontnamen.

* * *

 Gy,

Gy, die uw welvaart meld aan ieder dien gy ziet!
Leert, *Zwetzers*! hoe ge een goed geniet,
Dat, als slechts weinigen van uw benyders 't weeten,
Zo veel te zoeter smaakt, en veilger word bezeten.

L. P.

HET

HET GEWIGTIG GEHEIM.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculp.

HET GEWIGTIG GEHEIM.

Als met geheimen zwanger gaande,
  Treed Strephon binnen by Elpyn,
Nu ernftig de oogen op hem flaande,
  Dan weêr op hen, die by hem zyn.

Men brengt een' ftoel. Slechts door een teken
  Toont hy zich voor die eer verpligt:
Staat, zwygt, en meld, door niet te fpreeken,
  Een zaak van 't uiterfte gewigt.

„ Hoe! is 'er iets in deeze dagen
  „ Gebeurd, Mynheer? wy zyn alleen.
„ Ei fpreek. Wat is 't?" Op alle vraagen
  Herhaalt hy zyn gewigtig: Neen.

Leert toch, ô losse Jongelingen,
Die alles openlyk verbreid!
Van Strephon, hoe ge u moet bedwingen;
Leert, leert van hem bedachtzaamheid.

Hy heeft nog pas Elpyn bezworen
't Geheim te zwygen dat hy bragt,
Of fluistert hem, bedekt, in de ooren:
„Straks reed de Koning naar de Jagt."

J. L. D. J.

DE

DE LEEUWRIK.
J. Buys, inv. et del.
J. Allart excud.
N. v. d. Meer Jun. sculp.

DE LEEUWRIK.

De Leeuwrik, Damons vreugd, vloog vry
En vrolyk door 't vertrek, waar hy
Zyn' wildzang zong geheele dagen,
Maar kon den weêrgalm niet verdraagen,
Die thans uit de andre kamer drong;
Waarom hy des te ſterker zong.
Juist deed een ſpiegel onder 't zingen,
Zyn beeld hem zien; 't ſcheen hem te dingen
Naar hooger zangtoon. Wat verdriet;
Dit leed de wakkre vogel niet,
Die vast, terwyl zyn yver gloeide,
Van ſchaatrend zingen overvloeide.
Met kracht verhief hy ſtaag zyn ſtem;
Maar moed noch zangkunst baatte hem.
De weêrgalm ſloeg gelyke toonen,
Om, zo hy dacht, hem fier te hoonen,

 Hy

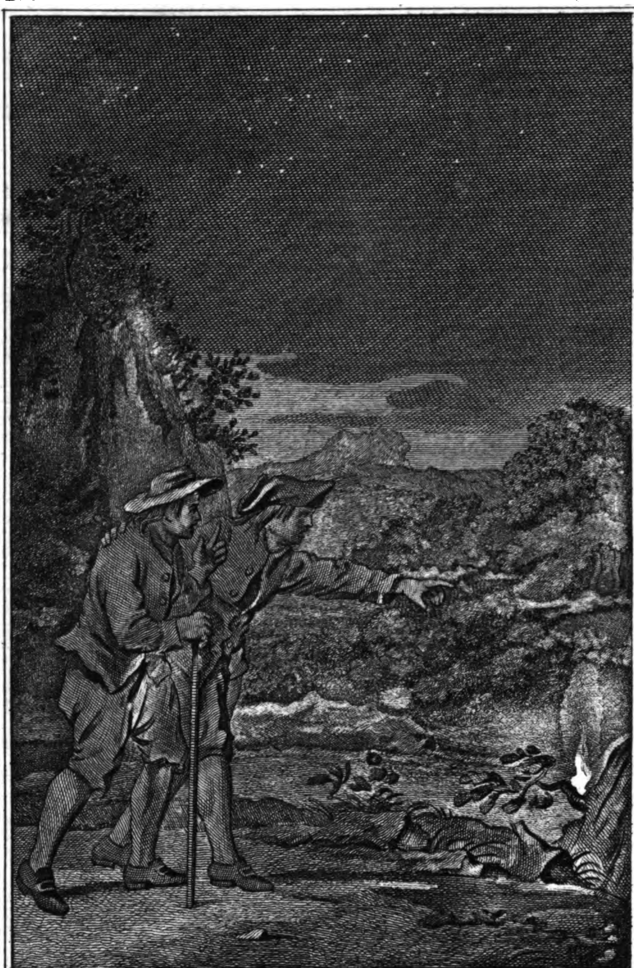
Hy vloog, vol eerzucht, in dien waan
Den Mededinger grimmig aan,
Dien hem het glas had voorgelogen,
En ftierf, vervoerd door hovaardy;
Roemzuchtigen, byna als gy,
Door loutere ydelheid, en door een niet bedrogen.

B. D. B.

132

DE TWEE WANDELAARS.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer jun. sculp.

DE TWEE WANDELAARS.

Twee Wandlaars overviel de nacht.
ô Volkert! neem u wel in acht!
Sprak Flip, alreeds door angst aan 't beeven,
Opdat we ons niet van 't pad begeeven.
Daar zweeft ons ginds een dwaallicht vóór.
Dat wy ons nu voorzichtig hoeden,
En blindelings niet derwaart ſpoeden;
Want anders misſen wy het ſpoor.

Goed! goed! ſprak Volkert, min vervaard,
Spoed u dan voort! maar 'k zou den aart
Van 't geen een dwaallicht word geheeten,
Myn Vriend, zeer gaarne willen weeten.
Geleerden zeggen: 't is alléén
Een damp, uit poelen opgerezen:
Dit zou wel waarheid kunnen weezen;
Doch 't liegen is by hen gemeen.

Wel Volkert! hoe! gy ſpot gewis.
Gy weet niet wat een dwaallicht is!
Zo ik het by den nacht dorst waagen,
Ik zou u dienen op uw vraagen.
Is 't waar, kent gy geen dwaallicht? gy,
Een man van byna dertig jaaren?
Een dwaallicht. (God wil ons bewaaren!)
Dat is een ſpook, geloof het vry.

Gy zaagt nochtans den draak voorheen,
Die eens in Stevens tyd verſcheen,
En over Kleindorp is gevlogen,
Daar koorn en kalvren heeft geſpogen.
Het geen in 't groot een vuurdraak is,
Zou ik in 't klein een dwaallicht heeten;
't Zyn kwaade geesten, wel te weeten,
Zy waaren in de duisternis.

Neen, Flip! dat is te ver gezocht.
Een dwaalkaars is geen wreed gedrocht.

Hoor,

Hoor, Vriend! u niet te na gefproken,
'k Heb beter kennis van de fpooken.
Gehoven fpreekt nog van het beest,
Dat op het aadlyk flot fteeds waarde,
En in de keuken elk vervaarde;
Geloof me! dat 's een fpook geweest.

Een dwaalkaars is wat anders, maar...
F. Hoe noemt gy dat verfchynfel daar?
V. Ik noem het dwaalkaars. F. Vreemde reden!
Wie leerde u toch die nieuwigheden?
'tHeet dwaallicht: dwaalkaars is niet goed.
Men heeft het nooit dien naam gegeeven.
V Nooit, zegt ge? ydel tegenftreeven!
'k Zeg dat men 't dwaalkaars heeten moet.

F. Zwyg, Volkert! zwyg! 't is zotte taal.
'k Hoorde in de wandling menigmaal
('k Zweer niet, hoe vast ik 't ook moog' weeten)
Dat meesters zelfs 't een dwaallicht heeten.

Zo

Zo bleeven zy nog langen tyd
De zaak en ook den naam betwisten,
Totdat zy 't fpoor tèn laatfte misten;
En fcheldend flooten zy den ftryd.

* * *

Zo ftryden ongeleerde menfchen,
Als dwaazen, over 't geen, waarvan zy niets verftaan,
En eindigen den ftryd met fchelden en verwenfchen.
ô! Gaven zy zich by geleerde Volkerts aan
En Flippen, om vooräf by hen ter fchool te gaan!
Die ftryden fierlyk, fchoon en in verfcheiden taalen,
En zonder woordentwist, óf op elkaêr te fmaalen,
Steeds over zaaken voor hen-allen middagklaar.
Zy hebben op hunn' weg het dwaalen niet te vreezen,
Dewyl ze in 't fpoor gaan door de fchool hen aangewezen,
Waaröp men immers nooit een dwaallicht word gewaar.

J. P. B.

HET

HET GOED FORTUIN EN DE LIEFDE.

J. Buys, inv. et delin. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

HET GOED FORTUIN EN DE LIEFDE.

De Liefde en 't goed Fortuin, belust zich te overtuigen
Wie van hen beiden best het menschlyk hart kon buigen,
Wierd Semnon, naar 't verhaal ons meld,
Een man die lang 't Fortuin had om zyn gunst gekweld,
Een man in 't bloeijendst van zyn leven,
Door hen, om hiervan blyk te geeven,
Verkoren en ter toets gesteld.

All' wat ooit waard was in der stervelingen oogen,
All'wat hun zinnen treft, hun hart houd opgetogen,
All'wat den hoogmoed viert en zyn verwondraars streelt,
Wierd Semnon door 't Fortuin milddaadig toebedeeld.
Nu was hy ryk en liet een huis van marmer bouwen,
De vreugd scheen in zyn zaal gedúurig feest te houên,
En daaglyks wierd de pracht van d'opgesierden wand
Verrukkender voor 't oog, door 's konstnaars kloeke hand:
En daaglyks wies 't getal van schotels en lakeijen,
En van verwonderaars, die hem in zangen vleijen.

Nu

Nu viel een erfenis hem toe, aan welke hy
Te vooren nimmer dacht. Naauw' had hy die verkregen,
Of 't mild Fortuin bezorgde, in alles hem genegen,
Hem kunftig 't hoogfte lot in ieder lotery.
Hy hoorde op elken dag van zyn voorfpoedig leven,
Wat nieuwe winst hem myn of fchip had opgebragt;
Zelfs was 't niet mooglyk voor de toomelooze pracht
Den fchat te fpillen, door 't Fortuin aan hem gegeeven.
Door overmaat van vreugd des nachts in flaap geraakt,
Wyd hy zich weêr aan vreugd, zo ras hy is ontwaakt.
Zyn wenk was fteeds de wil van ieder die hem vleidde,
Daar elke dag 't Geluk hem 't heerlykst feest bereidde.

Wie twyfelt, fprak 't Fortuin, of ik den prys behaal,
En over Semnons hart volkomen zegepraal!
Veelligt dat ik dit hart, was 't antwoord van de Liefde,
Nog fterker grief dan gy het griefde.
Hy zal eerlang Serine zien;
En haar eenvoudig fchoon befchaamt uw magt misfchien.
Hy ziet de Maagd, ftaat door haar houding opgetogen,
Terwyl haar lief gelaat zyn min tot haar ontfteekt,

Maar

Maar meer nog 't edel hart, dat in häar aanſchyn ſpreekt.
Reeds kwynt de luister van zyn' rykdom in zyne oogen.
Reeds hebben zyn paleis, zyn vrienden, keur van wyn
En 't ſtreelendſte muzyk op hem veel min vermogen.
Ach! zegt hy, waar' haar hart het myn',
Hoe, hoe gelukkig zou ik zyn!
Leer my dit hart, ô Liefde! winnen.
Zeg hoe ik best my van Serine zal doen minnen.
Wees, zegt ze, geen verkwister meer;
Laat u geen vleitaal meer bekooren.
En Semnon is reeds geen verkwister, als weleer;
En Semnon ſtopt voor vleitaal reeds zyne ooren.
Zoek, zegt ze, in ſtil vermaak uw vreugd:
Toon door beſcheidenheid en liefdedienst uw deugd:
Laat uw geluk u niet te zeer verleiden.
En Semnon ſmaakte reeds veel ſtiller zielgeneugt:
Hy was alreeds weldaadig en beſcheiden.
Serine ontvlood hem niet, gelyk voorheen;
Zy leende reeds het oor aan zyn verliefde reên:
Zy was de ziel der vreugd, die vat had op zyn zinnen.
Hoe! ſprak Fortuin, het ſchynt dat Liefde 't hier zal winnen.

Doch

Doch haast vlied hy Serine, en zoekt myn gunst-alléén.
Dat hy myn gaaven derv' door ramp en tegenſpoeden!
Zal dan de Liefde 't leed der armoê wel vergoeden?
'tFortuin verliet hem ſtraks, en Semnons goed verdween.
Geen myn of ſchip bragt hem meer voordeel: zyn vermogen
Viel magt en list ten prooi, en niets van 't geen voorheen
Zyn hart in vreugd hield opgetogen,
Behield hy dan zyn vrouw, zyn trouwe vrouw; in druk
En 't hevigst leed altoos zyn byſtand en geluk!
Hun vlyt was 't middel dat zy niet van honger ſtierven,
En bly genooten zy 't geen zy door vlyt verwierven.
Vergeefs beloofde hem 't Fortuin een dubble maat
Van goedren, zo hy ſlechts de Liefde wou verzaaken.
Neen, riep hy, ſchoon gy my kost tot een' Creſus maaken,
Gy zoud uw aanbod zien verſmaad.
De Liefde heeft te wel my onderwezen
Dan dat ik uw genot zou wenſchen als voordeezen.
Serine, kom; myn hart blyft u getrouw.
'k Verzaak 't Fortuin om u, die my zo teder griefde.
Ja Semnon; ja, ik blyf uw trouwe vrouw:
't Is beter 't goed Fortuin te derven dan de Liefde.

J. L. D. J.

DE

134

DE AAP.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE AAP.

Een ſnyder, die zyn handwerk fiks verſtond,
Had een gewaad, van kleur belagchlyk bont,
Den rappen Aap naauw' om het lyf gehangen;
Of ylings kreeg het Dier verlangen,
Om in het ſchildrend ſpiegelglas
Te ontdekken hoe verfraaid hy door die kleding was.
'k Ben waarlyk ſchoon! dus liet hy ſtraks zich hooren.
Ja ſchooner nog dan ik te vooren
My heb verbeeld; en 't kleed, dat my wierd aangedaan,
Kan onzen jongen Heer onmooglyk beter ſtaan.
Kom, riep hy, Jonkertje, gy moet my vergezellen,
En, nevens my, u voor den ſpiegel ſtellen.
Hy komt. De Sim vertrekt van ſchrik geſtaêg 't gezicht.
Nu ſluit de pruik aan 't hoofd niet digt,

Dan moet de hoed op zyde wyken,
En evenwel kan hy den Jonker niet gelyken.
De ſpiegel kaatst het beeld te rug dat voor hem ſtaat,
Een zot en ruigbegroeid gelaat,
In een verwarde pruik gedoken.
De Jonker lagchte en was gewroken.
Foei, hief toen de Aap verbitterd aan,
Foei, ſpiegel, liegt gy zo? wat heb ik u misdaan?
Zyn hevige adem doet terſtond het glas beſlaan,
En 't aapenwezen is den ſpiegel fluks ontgaan.
Ik dacht wel, riep hy toen, vol vleijend zelfsbehaagen,
Dat ik van lelykheid my geenszins kon beklaagen.
Neen, jonge Heer, de ſpiegel was beſlagen.

Het Jonkertje begaf zich toen met ſpoed,
Om alles wat hem was ontmoet
Aan zynen Gouverneur te melden:
Dees, op zyn zaak gevat, deed ſtraks dit voorval gelden,
En uit het vreemd verhaal, dat hem het knaapje gaf,
Leid hy dees nutte leering af:
Weläan, dat eens, dus luid zyn rede,

De

De waarheid hier des ſpiegels plaats bekleede.
Zy toont den dwaas zyn lelykheid;
Dees, ſchuuw voor 't licht dat zy verſpreid,
Bedekt met donkerheid haar' luister,
En vleit zich dan als waar' zy duister.

P. M.

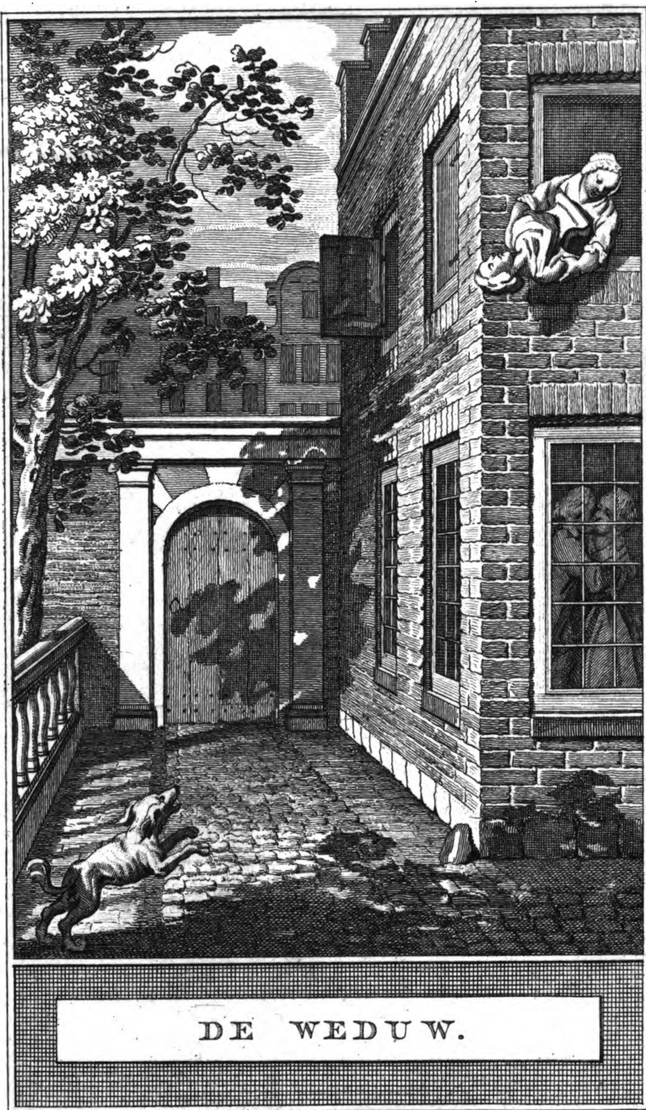
DE WEDUW.

EEN SPROOKJE.

Dorindes jonge Man, dien zy altoos zo teêr
Gelyk zich-zelf beminde, en mogelyk nog meer....
Nog meer? werpt my een Spotter ſchamper tegen,
En lagcht; doch dat hy lagch'; daar is niets aan gelegen:
Al ſtaat een waare zaak ten doel der ſpotterny,
Belet zulks niet dat ze echter zeker zy.

Genoeg: de dood ontnam zeer vroeg haar dien beminden,
Dien besten, dien getrouwſten Man;
En ik kan geene woorden vinden,
Hoe ligt de aandoenlykheid die anders vinden kan,
Om uit te drukken naar behooren
Wat wee de jonge Vrouw daarvan inwendig had,
Die hem zo weinig tyds te vooren
In welſtand, maar nu dood, hield in haar' arm gevat,
Niet duldend' dat men haar van 't doode lighaam ſcheidde.

De

DE WEDUW.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

De Priester kwam om haar te troosten in haar ſmart.
De gantſche Maagſchap kwam: doch niets bewoog haar hart:
Hoe meerder troost men gaf, hoe meer Dorinde ſchreide.
Men moest haar met geweld, uit vrees voor erger ſlag,
Afrukken van het lyk: men kon haar niet bedwingen.
All' wat zy deed was een geduurig handenwringen:
All' wat zy troostloos ſprak was een ontzettend ach!
Hiermede ſleet zy meer dan vier-en-twintig uuren.

Intusſchen kwam 'er een der Buuren,
Een Bytelkunſtenaar: hy zag haar droefheid aan.
Dies hy, gedeeltlyk op Dorindes ſterk begeeren,
Gedeeltlyk om als Vriend den Overleednen te eeren,
En zyn gedachtenis te hoeden voor 't vergaan,
Beſloot in hout hem uit te houwen.

't Gelukt des Kunstnaars kloeke hand
Dat hy het werk in 't korte brengt tot ſtand,
En Steven kon men levensgroote aanſchouwen.
Men maakt vry ſchielyk van een meesterſtuk gewag.
Het Volk liep toe, en riep, zo haast het Steven zag,

Och! ja, dat is hy-zelf: 't is klaar te ontdekken,
Zie flechts die blyde wezenstrekken:
Zie flechts dien vriendelyken mond.
't Is zeker dat men nooit iets meer gelykend vond.
Zo zag ik hem nog korts, toen hy als Peter ftond.

Men bragt den uitgehouwen Steven,
Wiens byzyn nog alleen de Weduw troost kon geeven,
Twee trappen op, ter plaats daar hy met haar
Vernoegd geflaapen had, geduurende een gantsch jaar.
Aldaar floot zy zich op: kon zich van rouw niet fpaanen;
Zoekt al haar rust in fmart en pyn,
En achtte 't haaren pligt met eenen ftroom van traanen,
Om zyns dus eeuwig waard' te zyn,
Hem na zyn' dood nog plegtig te eeren;
Wat kan men meer van eene Vrouw begeeren?

Naar 't geen ik uit een trouw verhaal verftond,
Zat dus Dorinde veele weeken,
En wilde in all' dien tyd geen leevend fchepfel fpreeken
Dan haare dienstmaagd en haar' hond:

En

En 't was, na zo veel bange dagen,
Thans de eerstemaal dat ze uit haar venster lag,
En juist verscheen 'er ook een Vreemdling, die haar zag.
Straks zegt de slimme Meid: „ Een Heer komt naar u vraagen,
„ Mevrouw, een minzaam Heer, gelyk uw zaalge Man:
„ Hy heeft aan u iets vóór te draagen,
„ 't Geen hy my niet vertrouwen kan."
Gy kunt wel, sprak zy, iets verdichten:
'k Zal van myn' lieven Man niet gaan.
In 't kort, gy moet hem slechts berichten
Dat ik, door droefheid krank, hem niet te woord kan staan.
Ach! 't was geen wonder ook... „Mevrouw, dat gaat niet aan;
Hervat de Dienstmaagd, „zult ge uw' rouw dan nooit betoomen?
„ Hy heeft reeds, toen hy kwam, aan 't venster u vernomen:
„ Gy moet met my beneden komen:
„ De Vreemdling is niet eêr te vreên.
„ Wel nu, Mevrouw! ik dacht gy gingt reeds heen.

De jonge Weduw staat verslagen;
Omärmt vol vuurs het Beeld, waarmeê ze in al die dagen
Den tyd verkort had in haar pyn,

En geeft den Vreemdling tot haar toegang. Wat zal 't zyn?
Een Vryer? 't Komt misschien ons door de Meid ter ooren.
Zy luistert aan de deur; doch kan niets anders hooren
Dan slechts den droeven toon van vrouw Dorindes reên.

De middag loopt ten eind'. Nog gaat de Heer niet heen.
Zou hy haar Gast ook weezen willen?

Dorinde komt, en zelfs allééu.
Zy tracht misschien nog eens door 't Beeld haar' rouw te stillen
Meid, zegt ze, geef my raad: men dient geen' tyd te spillen.
Die Heer, hy dwingt my, blyft deez' avond hier te gast.
Gy moet terstond die grundels kooken.
„ Ja, dat is goed, Mevrouw; ik doe wat gy belast."
Dorinde keert. De Meid vertrekt om vuur te stooken,
En zoekt het huis naar brandhout op en neêr.
Zy vind het niet, en roept, verlegen,
Dorinde in haast te rug: „ Mevrouw, 't loopt me alles tegen.
„ Wat nu gedaan? daar is geen brandhout meer.
„ Zo gy het toe wilt staan, haal ik het Beeld van boven;
„ 't Is boekenhout, en laat zich ligtlyk klooven."

Het

Het Beeld! Neen, neen... doch... ja, maak ſpoed.
Wat hebt ge my dit eerst te vraagen?
„ Maar 't Beeld is zwaar: ik kan 't alleen niet draagen:
„ 't Kan moogly wel door 't venſter." Goed;
't Behoeft dan niet gekloofd: waartoe nog lang te teemen?
Die Heer zal in myn huis voortaan zyn' intrek neemen;
Dies zal 't dan voeglyk zyn dat ik myn klagten ſtuit,

Het venſter opent zich, en Steven vliegt 'er uit.

L. P.

* * *

DE JONGE KREEFT EN DE ZEEMOSSEL.

Een Mosſel, die aan 't ſtrand, van water thans ontbloot,
Haar huis nu open deed, dan ſloot,
Wierd van een jonge Kreeft, in dwaazen nyd ontſtoken,
Eens uit haar hol dus aangeſproken:
ô Mosſel! uw geluk is ongemeen.
Wy Kreeften, hoe elendig is ons leven!
Nu worden we uit ons hol door buuren-zelf verdreven:
Dan voert de ſtorm ons elders heen.
Gy hebt uw ſteenen huis, waarïn u niets kan deeren:
Gy opent het en ſluit het weêr naâr uw begeeren:
Ik bid, toon my de vriendlykheid
Van voor een oogenblik my in uw ſlot te ontfangen.
Ik weet dat my die gunst door u niet word ontzeid.
Ik zou terſtond voldoen aan uw verlangen,
Hernam de Mosſel ſtraks, indien
Ik my niet ſchaamde groote liên
In myn onzindlyk huis te zien:

Want,

136

DE JONGE KREEFT EN DE ZEEMOSSEL.

J. Buys, inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

Want, inderdaad, 't is niet gereinigd naar behooren.
Zo 't voor een' korten tyd u echter kan bekooren
By my te komen, kom, opdat ik u voldoe.
Wy hebben plaats. *Zy* komt. De Mosfel fluit zich toe.
Maak open, riep de Kreeft; ik ftik; laat me ademhaalen.
Gy word op 't oogenblik bevryd,
Was 't antwoord: maar zie eerst hoe de afgunst u doet dwaalen,
En leer, in plaats dat gy eens anders ftaat benyd,
Met uw geluk te vreên, uw' dwaazen wensch bepaalen.

H. J. R.

HET

HET KIND EN DE SCHAAR.

Kind, hoorde ik eens een Moeder ſpreeken,
De mesſen en de vorken ſteeken:
Al wie die aanraakt loopt gevaar.
Doe 't nooit; beloof 't my . . . „ Maar de ſchaar?
„ Die zult gy me immers niet onthouên?"
Gewis; die moet ge ook niet betrouwen.
Dat niets dat kwetſen kan u ooit tot ſpeeltuig ſtrekk'.

De Knaap gehoorzaamt: maar een heimelyke trek,
't Verbod-zelf ſchynt de ſchaar veel ſchooner nog te maaken.
Ja, ſpreekt hy by zich-zelv', indien 't de vork nog waar',
'k Heb die niet half zo lief: 'k zou daar niet eens naar haaken,
Maar niet te raaken aan de ſchaar!
Wat zou ze my een vreugd doen ſmaaken!
Wat hangt zy aan een' mooijen band!
Geſteld ik kwetſte my een weinig aan de hand,
Dat zou my immers luttel deeren.

Hoe

HET KIND EN DE SCHAAR.
J. Buys inv. et del.
J. Allart excud.
N. v. d. Meer Jun. sculps.

Hoe klein ik ben, 'k heb toch verſtand.
Zo Moeder eens zich om mogt keeren,
Zal ik het waagen: och! ik zal my niet bezeeren.
Maar moogen kindren doen het geen men hen verbied?
Neen: 'k zou dan kwaad doen... doch ik kan my niet weêr-
ô Schoone ſchaar! 'k moet u beſchouwen, (houên.
U kusſchen... 't is geen mes; neen, daaräan raak ik niet.
Dus zal ik toch... Hy grypt de ſchaar. 'k Zal wel vermyden
Dat zy my kwets': indien ik onvoorzichtig waar',
Kon 't ligt gebeuren: doch ik ben bekend met haar.
Ik zal voorzeker my niet ſnyden.
Dus ſprak hy nog en ſneed zich in de hand: hy bloed.
De Moeder komt. Het Kind valt haar te voet.
ô Harde les! Het roept: Och Moeder! 'k heb misdreven.
Het is my leed: ik bid dat gy 't my wilt vergeeven.
Doch breek de ſchaar; dat zy my nooit weêr valle in 't oog,
Opdat ik zonder dwang gehoorzaam weezen moog'.

* * *

Hoe dikmaals kan men by dit Kind ons vergelyken!
Door God van wetten wel voorzien,
Die billyk zyn en tot ons heil ons 't middel biên,

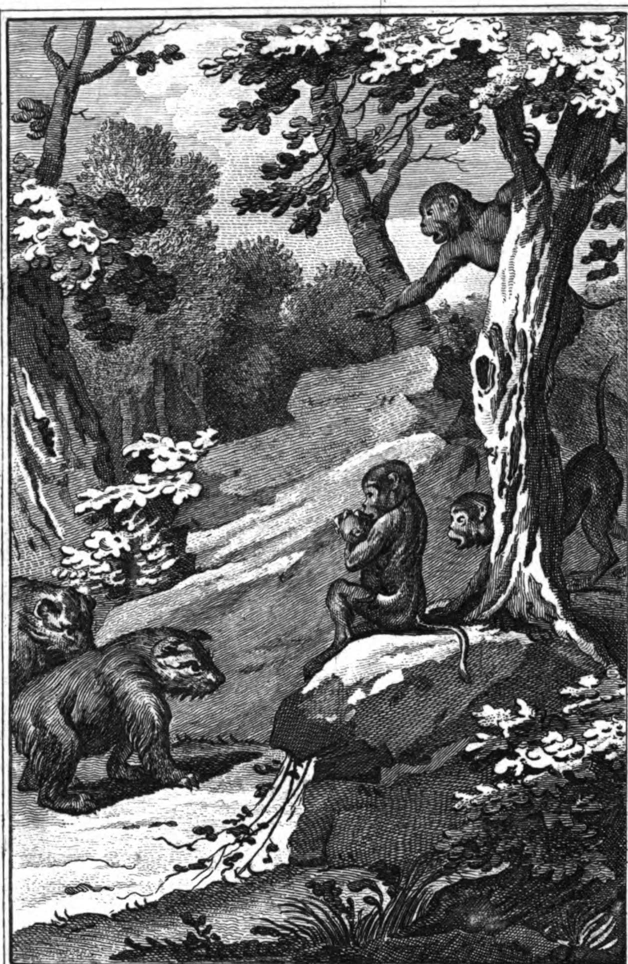
Schuwt

Schuwt onze ziel van alles af te wyken.
Wy laaten, even als dit Kind,
Die dingen na waarïn ons hart geen waarde vind,
Om die te doen die ons het grootst genoegen geeven.
't Berouw komt, en wy zien hoe fchandlyk wy misdreeven.
Dan denken we als dees Knaap; dan bidden wy als hy.
Wat zegt by veelen dit: ô God! beveilig my
Dat ik nooit me aan die misdaad fchuldig maake?
Wat anders toch, dan: geef dat ik daar niet naar haake,
Opdat myn hart van dwang ontflagen zy?

H. J. R.

DE

DE AAPEN EN DE BEEREN.

J. Buys, inv. et delin. *J. Allart excud.* *N. v. d. Meer Jun. sculps.*

DE AAPEN EN DE BEEREN.

De Simmen poogden eens de Beeren,
Door needrig ſmeeken, te overreên,
Om hen de nutte kunst te leeren,
Waar'in de natie van de Beeren
Al 't woudvolk te overtreffen ſcheen:
De kunst, die al hun vlyt onmagtig was te ontdekken,
De kunst van groot en ſterk hun jongen op te trekken.

Misſchien, ſprak, met gepast beleid,
De wyste van der Aapen moêren,
Misſchien, ik zeg het met ontroeren,
Staat onze jeugd ten doel aan zo veel zieklykheid,
Omdat wy haar te ſpaarzaam voêren.
Misſchien heeft ook gebrek aan 't noodige geduld,
Om zachtjes haar te wiegen en te draagen;
Misſchien ook onze melk aan haare koortſen ſchuld.
Misſchien verzwakt ook 't ooft haar maagen.

Mis-

Misschien dat zelfs de lucht ons kroost tot kwaad gedyd:
Wie kan zyn kindren voor de lucht nochtans bewaaren?
Ze is mooglyk een vergif voor hunne vroege jaaren,
En verder een vergif voor al hunn' levenstyd.
Misschien is, zonder dat wy 't denken,
Beweeging zelfs voor hen een doodlyk kwaad:
Zy kunnen menigmaal, door springen en door zwenken,
Zich in hun borst aan 't een of 't ander krenken,
Gelyk zich ligt begrypen laat:
Want onze zenuwen zyn teder inderdaad.
Zy slaat hierop weekhartig aan het weenen;
Neemt een van haar geliefde kleenen,
Dat zy zo lang, zo hartlyk drukt en likt,
Tot dat haar troetelkind verstikt.

Hoe! sprak toen een Beerin, hoe kunt gy ons nog vraagen
Waarom gy zo geplaagd met zieke kindren zyt?
't Scheelt niet aan lucht, of melk, of ooft, of aan hun maagen.
Uw zotte teêrheid is 't die hen tot ramp gedyd.
Gewis, uw liefde doet hen sterven vóór hunn' tyd.
Let op ons kroost, zo gy op beter kroost wilt hoopen.

Wy

Wy neemen hen, zodra zy kunnen loopen,
Met ons, in hitte en kou', door woestеny en woud;
Dus worden zy gezond en oud.

* * *

Wat geeft ons zo veel zieke kindren?
Ligt zyn 't natuur en tyd die hun gezondheid hindren.
Neen, door de zotte tederheid
Der oudren word hen 't kwaad bereid.
ô Ryken! wenscht ge uw kroost in welſtand op te trekken?
Doet in de ſteden dan u 't land ten voorbeeld ſtrekken.

P. M.

* * *

DE ONBEDACHTHEID.

'T Gebeurde in 's aardryks vroege jaaren,
Gelyk het fabeldicht gewaagt,
Dat de Onbedachtheid door de menfchen wierd verjaagd,
Wyl zy hem allen moede waren.
Hy fteeg ftraks om verblyf naar Jupiter omhoog.
Merkuur floeg naauwlyks op den wuften kwant het oog,
Of vond zich reeds verpligt den vluchtling by te fpringen.
Hoe! wil men u van de aarde dringen?
'k Beklaag u, maar verkrop dien hoon;
Kom, 'k zal u op myn vleuglen draagen,
En brengen waar 't u beter zal behaagen.
Kom, Pafos ftrekke u voorts ter woon.
Hy fnelt terftond met hem naar Venus kleinen zoon,
En fpreekt hem aan: Jupyn heeft u deez' knaap gezonden,
Het geestigst wezen dat 'er immer wierd gevonden,

Ku-

DE ONBEDACHTHEID.

J. Buys inv. et delin. *J. Allart excud.* *N. v. d. Meer Jun. sculps.*

Kupido, 't is een kwant die ſcherper ziet dan gy.
Dat hy u ſteeds ten leidsman zy!
Aan de Onbedachtheid was dit ampt nog pas gegeeven,
Of hy begon met vlyt de Min vooruit te ſtreeven,
En is, van dien tyd af, naar luid van 't fabeldicht,
Maar zeldzaam achterlyk gebleven in zyn' pligt.

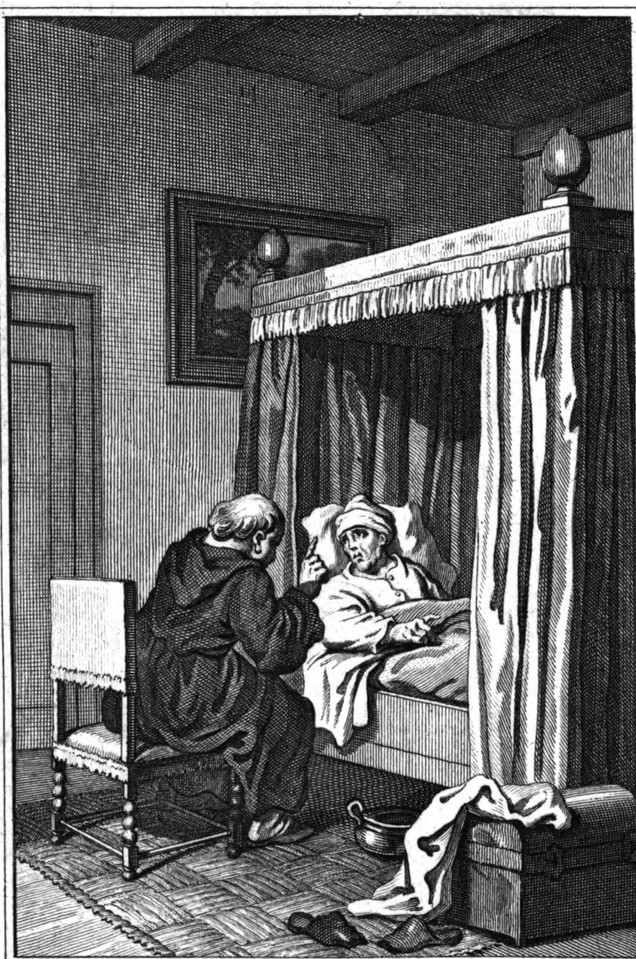
J. L. D. J.

DE RYKE GIERIGAART.

Een ryke Vrek, niet verr' van 't graf, en door zyn jaaren
Reeds onbekwaam om nog meer ſchatten op te gaêren,
Wierd krank en ſtierf niet gaarn: want welk een gierigaart
Is voor het ſterven niet vervaard?
Hy eischte een' Arts, of die hem kon den dood ontrukken:
Doch by geluk ſchoot hem de daler in den zin;
Dien hy den Doctor in de hand zou moeten drukken,
Des haalde hy zyn woord weêr in.
Maar met den dood is toch geen ſpotten. Aangegrepen
Van nieuwe ſmarten, met een hart door angst benepen,
Zond onze Grysaart om den Priester, dien hy bad
Hem op het krankbed menigmaalen
Den troost te geeven, dien zyn ziel zo noodig had.
Want deeze, dacht hy, laat zyn' dienst zich niet betaalen.
De Priester deed zyn best, maar ſtond nu heen te gaan.
De Grysaart ſmeekte: Ach! roep voor my den Hemel aan,
En bid dat God my wil verſchoonen!

Mis-

J. Buys inv. et delin. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

Misſchien verhoort hy uw gebed.
'k Beloof u by de hand, ik zal my dankbaar toonen,
Zo 'k uit myn krankheid word gered.
Ik weet niet of hy heeft gebeden voor den Ouden,
En of hy, biddende, zyn' pligt wel heeft betracht:
Genoeg. Hy beterde en het menſchelyk geſlacht
Zou eenen vrek te meer behouden.
Men riep den Priester weêr, zo dra hy was herſteld:
'k Heb geenszins, ſprak de Vrek, 't gegeeven woord vergeeten.
'k Weet wat ik heb beloofd, ſchoon gy 't niet meer mogt weeten.
Ik toon u hier het zeldzaamst van het geld,
Het geen ik, met myn vrouw, beſpaarde.
Staat u dit groot ſtuk gouds niet aan?
Daar ziet ge 'er nog van grooter waarde.
Doch weet, dewyl ik ze in Gods wondre gunst vergaêrde,
Dat ik gelofte heb gedaan
Nooit één van allen uit te geeven,
Al zou ik honderd jaaren leeven.
Wenscht gy myn zilvren munt te zien, myn lieve Vrind,
Die ſtukken zyn ook ſchoon: zy hebben lang gelegen.
Geloof vry dat gy hier meer harde dalers vind

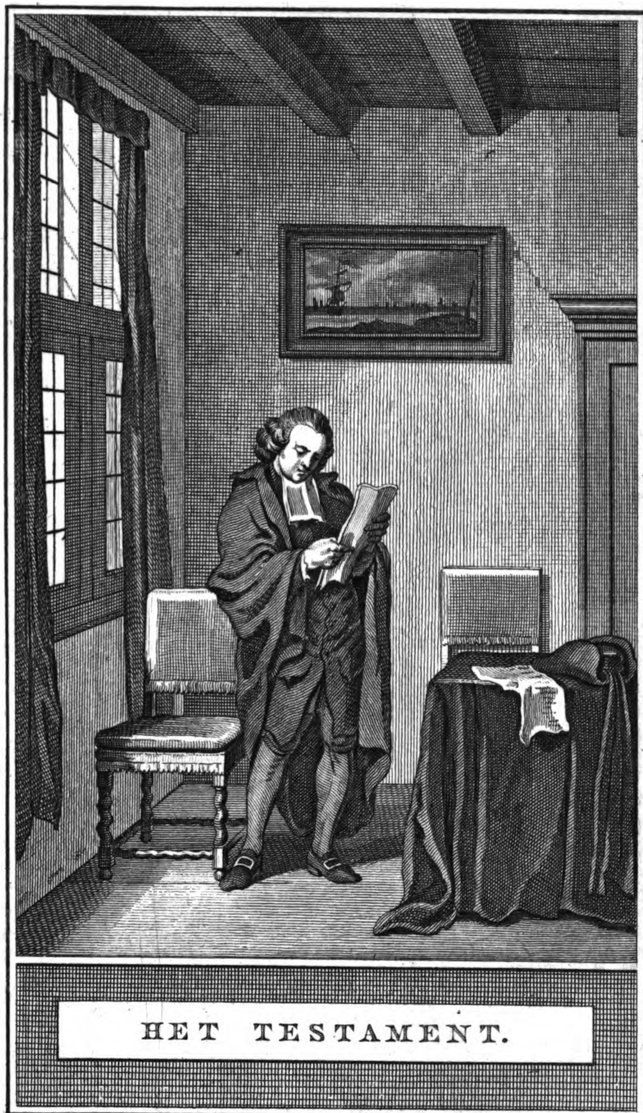
 Dan

Dan ik en gy te ſaamen weegen.
Maar laat ze hier vry liggen ongeſtoord,
Myn huis ten dienſte, in laatre jaaren.
Doch lust het u, zo gaa met my nog verder voort,
'*t Zyn kwartryksdalers, die we in deeze kas bewaaren.
Nu kies 'er een van voor uw kindren, u ten loon,
En bid God dat hy met zyn' zegen my bekroon'.

J. P. B.

HET

HET TESTAMENT.

J. Buys inv. et del. *J. Allart excud.* *N. v. d. Meer Jun. sculps.*

HET TESTAMENT.

Een kranke Vader ſprak: „ Myn Zoon, hoe wel te moê,
„ Hoe willig ſloot ik thans myn ſcheemrende oogen toe,
„ Wist ik ſlechts dat gy, na myn ſterven,
„ Zoud een gelukkig lot verwerven!
„ Maar ja, gy zult naar allen ſchyn,
„ Dewyl gy 't waardig zyt, op aard' gezegend zyn.
„ Ontfang myn' laatſten wil, op dit papier geſchreven:
„ Als gy gekeerd zyt van myn graf,
„ Zo ruk 'er 't zegel af,
„ En zie wat last ik u heb by myn' dood gegeeven.
„ Volbreng met vlyt het geen ik u beveel,
„ Dan valt u zekerlyk het grootst geluk ten deel.
„ Beloof my dit, myn Zoon, dan zal ik vrolyk ſterven."
De Vader overleed: de Zoon vond kort daarään
In d'opgebroken wil ſlechts deeze regels ſtaan:
„ Gy zult zeer weinig van my erven.
„ Het een en ander treflyk boek,
„ Voorheen het werk van naarſtig onderzoek,

„ En voorts myn' levensloop, tot uw bericht geſchreven,
„ Is 't meest dat u is nagebleven.
„ Myn liefſte wensch beſtond in 't oefnen van myn' pligt.
„ Myn daaden ſchroomden nooit het licht.
„ Ik yverde om 't bezit van een gerust geweten,
„ In weêrwil van al 't geen verhindering kan heeten.
„ Zo dra de zon verdween, ſprak ik my-zelv' dus aan:
„ De dag is weêr voorby: wat nut hebt gy gedaan?
„ Zyt gy thans wyzer dan by 't ryzen van den morgen?
„ Dees waren, lieve Zoon, dees waren myne zorgen.
„ 'k Verkreeg hierdoor, van tyd tot tyd,
„ In myn beroep een nieuwe vlyt;
„ Ik voelde daaglyks meerder krachten
„ En grooter vreugd in 't pligtbetrachten:
„ Ik wierd allengs vernoegd met myn' geringen ſtaat,
„ En ſtelde aan myn begeerten maat.
„ 'k Heb veel, dit was myn taal, wanneer ik toe kan komen,
„ En heb ik niet genoeg, 'k zal evenwel niet ſchroomen,
„ Daar ik vertrouwen kan op 't gunſtige beleid
„ Der eeuwige Voorzienigheid.
„ Wat zal my volgen by myn ſterven?

„ De

„ De lof die ik op de aard' van menſchen mogt verwerven?
„ De goedren van den tyd? ô Neen! 't Geluk-alléén
„ Van nut te zyn geweest tot heil van 't algemeen.
„ Verkryg ik dit geluk, dan ben ik wel te vreên.
„ Zo dacht ik, waarde Zoon, ik trachtte ook dus te leeven,
„ En, met Gods hulp, kunt gy dat heil u-zelv' ook geeven.
„ Weet dat het waar geluk, hoe vreemd zulks ſomtyds ſchyn',
„ Alleen beſtaat in een rechtſchapen man te zyn.

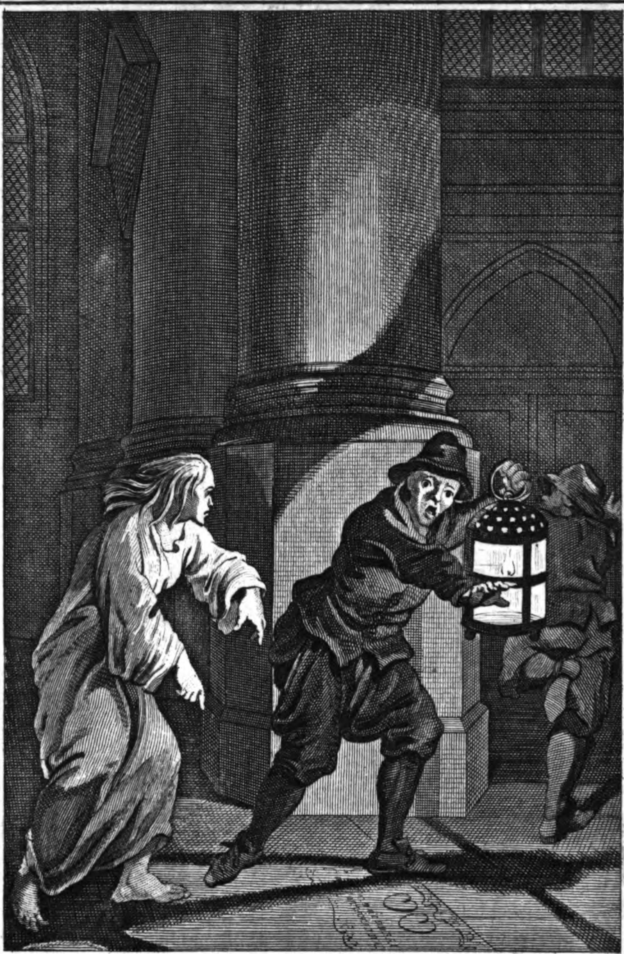
P. M.

CRISPYN EN CRISPINE.

Dat menigmaal de vrouwen tot in 't graf
Geen vrede met de mannen houden,
Was reeds, gelyk men ons veeltyds te leezen gaf,
Helaas! de bittre klagt der Ouden:
Maar dat zo menig wrevlig man
Zyn goede gade zelfs tot in het graf blyft plaagen,
Verſchaft dit ook geen ſtof tot billyk klaagen?
Doch welk een Dichter zingt 'er van?
Dat menigmaal de vrouw, om tydverdryf te vinden,
Den man weêrſpreekt, en nimmer zwicht,
Beſpot wel menig hekeldicht:
Maar dat de man, in 't byzyn zelfs van vrinden,
De vrouw, als zyn ſlavin, gebied,
Beſtraft het ſchimpdicht ſchaars of niet.
Dat vrouwen traag zyn om gehoorzaamheid te leeren,
Daaröver zucht en klaagt de man:
Maar kan men daaruit niet beweeren

Dat

CRISPYN EN CRISPINE.

J. Buys inv. et del. *J. Allart excud.* *N. v. d. Meer Jun. sculps.*

Dat trotſche mannen niet gevat zyn op regeeren,
Dewyl byna geen vrouw hunn' last volvoeren kan?
Dat vrouwen gaarne zich aan rangzucht overgeeven,
En leeven, om ten dienst van tooi en pracht te leeven,
Maakt mannen grys van zorg en rouw:
Maar dat zich mannen koel omtrent hun vrouw gedraagen,
En enkel leeven naar hun eigen welbehaagen,
Hoe zeer betreurt dit menig vrouw!
Dat vrouwen zich, by 't ſchoon der juistgevormde leden,
Niet ſieren met het ſchoon der zielbekoorlykheden,
Is mogelyk niet zelden waar:
Maar dat de mannen vaak ſlechts geld en ſchoonheid eeren,
En de oefning van 't verſtand der vrouwen ſmaadlyk weeren,
Haar door hun voorbeeld dwaasheid leeren,
En wegens dwaasheid zich beklaagen over haar,
Klinkt in der daad zeer wonderbaar,
En is nochtans niet zelden waar.

Daarom, ô Mannen! als gy hier Crispine in woede
En haat omtrent Crispyn, haar' man, beſchouwen zult,
Zo toont geen norsch gelaat, en geeft, in euvlen moede,
Toch

Toch de arme vrouw-alléén geen ſchuld.
Zyt ge, ongelukkig, ook Crispynen in uw leven,
Daar uw Crispine u haat, zo denkt, in dit geval;
Ik heb misſchien hiertoe gelegenheid gegeeven,
En betert u; ligt dat Crispine u volgen zal.

Crispine ſtierf, en binnen weinig dagen
Stierf ook Crispyn, haar man, en, ach!
Door loutre ſmart en droef geklag.
Indien wy 't lykgedicht daarvan de reden vraagen,
Maar veelen hebben geen geloof daaräan geſlagen.
Men dacht de gramſchap was alleen daar de oorzaak van.
Doch gramſchap immers is geen hartstocht van een' man.
Genoeg. Hy ſtierf, en, naar zyn' wil, wierd goedgevonden
Dat zyn gebeente by 't gebeente rusten zou
Van haar, die zich aan hem door 't huwlyk had verbonden,
En hem met liefde diende in die gewenschte trouw;
Gelyk men dan den man ook plaatste naast de vrouw,
En deeze beide, weêr in 't graf veréénd, betreurde;
Terwyl zelfs niemand was bedacht
Op 't geen hier naderhand te menigwerf gebeurde.

De

De vrouw verſcheen aan 't graf, in 't doodsgewaad by nacht.
De Koster noch zyn knecht dorst in den morgen 't waagen
De klok te luiden, ſteeds vol vrees,
Wyl zy Crispine telkens zagen,
Die angſtig op haar grafſtêe wees.
De koster wachtte negen dagen,
En riep de Maagſchap der Crispynen toen byéén,
Maakt driewerf eerst een kruis, en meld wie hem verſcheen.
Hy treed ter onderzoek, en tracht uit hen te hooren
Wat toch de zalige in haar zielerust mogt ſtooren.
Ligt, zegt hy, heeft ze u iets bevolen by haar' dood.
Maar niemand weet dat ze iets gebood.
Hen heugt ſlechts dat zy van een grafſieraad voordeezen
Geſproken had. Dit, riep de Koster, dit zal 't weezen.

Men haalt terſtond den ſchoonſten zerk,
En ſtelt met allen ſpoed den kunſtenaar te werk.
Twee harten worden in den breeden ſteen gedreven,
Met deeze regels, door den Koster opgegeeven:
„ Hier rust een Paar, elkaêr gelyk in liefde en trouw.
„ DeDood verëent hier weêr,na 't ſcheiden,man en vrouw."

Nu

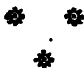
Nu zal zy rusten, zou men meenen.
Maar neen! hoe dikwerf ze ook te vooren was verfchenen,
Veel meer verfcheen zy nu, en liep, op nieuw verftoord,
Den goeden Koster na; zelfs gaf ze een angftig teeken,
Door 't oopnen van den mond, alsöf zy wilde fpreeken,
Terwyl men haar geen ander woord
Dan ach! onduidlyk hoorde zeggen.
Wie was in ftaat dit uit te leggen?

Men opende het graf: geen dekfel was verteerd:
't Was alles nog, als by 't begraaven, ongefchonden.
Hy wierd ter rechter-zy', ter linker zy gevonden.
Neen! riep de Koster, neen! de kisten ftaan verkeerd.
Doodgraaver, foei! gy hebt den rang der vrouw ontëerd.
Men zet de kisten om: doch 't is daarna gebleken
Dat ze in haar rust niet wierd geftoord uit zucht tot eer.
De fchoonen (dunkt my) zyn niet vast aan die gebreken,
En zyn ze 'er al aan vast, gelyk veel fpotters fpreeken,
Zy zyn het toch in 't graf niet meer.
Crispine is telkens aan den Koster weêr verfchenen.
Zy weende fteeds gelyk de fchimmen weenen,

Wees

Wees altoos op het graf en gaf met hand en mond
Een teeken, 't welk hy eindelyk verſtond.
Hy deed op 't oogenblik den Graavenmaaker komen.
De man wierd uit het graf genomen,
En, naar eene andre plaats, verr' van de vrouw gebragt;
En beiden zagen zy, nog in den zelfden nacht,
De vrouw met een vernoegd gelaat verdwynen.
En ſedert heeft men haar nooit weder zien verſchynen.

J. P. B.

DE

DE JONGELING EN DE GRYSAART.

Hoe kan ik best fortuin en hoogen ſtand verkrygen?
Vroeg eens een Jongeling aan eenen ouden Man.
Daar zyn, ſprak dees, zo veel ik my herïnnren kan,
Twee middelen of drie om hoog in eer te ſtygen:
Wees dapper. Menig mensch wierd groot,
Die, in gevaaren welberaaden,
Zyn rust en vreugd verzaakte, en, tartende den dood,
Naar glori dong door dappre daaden.
Wees wys, myn Zoon! De kleenſte op aard'
Is menigmaal, door geest en door verſtand vermaard,
Aan 't hof en in de ſtad ten top van eer geſtegen:
Dit word door tyd en vlyt verkregen.
Dees middlen neemt een groote ziel te baat.
„Doch zy zyn zwaar." 'k Wil 't niet voor u verbloemen.
„Ik wachtte iets ligters van uw' raad."
Goed, ſprak de Grysaart, 'k zal u ligter middel noemen:
Wees ſlechts een zot: een zot komt dikwils ook tot ſtaat.

H. J. R.

LEER-

DE JONGELING EN DE GRYSAART.

J. Buys inv. et delin. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

LEERDICHTEN.

DE MENSCHENVRIEND.

J. Buys inv. et delin. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE
MENSCHENVRIEND.

Hoe zalig leeft hy, die bewust is van zyn' pligt;
In menſchenliefde blaakt, by all' wat hy verricht,
En, ſchoon door geenen eed tot 's naasten dienst verbonden,
Beroep, en ampt, en eed heeft in zich-zelv' gevonden!
Eens anders welvaart is zyn hemel, en myn leed
Gaat hem zo na aan 't harte alsöf 't hem-zelv' beſtreed.
Hy voelt zich alszins door de oprechtſte zucht gedreven,
Om hier voor elk zo trouw als voor zich-zelv' te leeven.
Hem dringt geen traanenvloed, die u uit de oogen ſchiet,
De mildheid af, waardoor gy lust en rust geniet.
Hy ziet dat gy met vrucht zyn gaaven kunt ontfangen,
En meer zelfs dan gy hoopt, zult gy door hem erlangen.
Zyn weldaad eischt niet dat ge u als zyn ſlaaf gedraagt;
Dat ge, uit erkentnis, maakt dat uw gewisſe u knaagt;
Dat iets, om hem, u van uw vryheid zou berooven,
En dat gy, juist als hy, zult denken en gelooven.

Uit weekheid is niet flechts zyn hart tot hulp bereid,
Als neigde 't, fchuw voor leed, alleen tot vrolykheid;
Veel minder tracht hy door zyn gunst uw huis te bouwen,
Om 't geen hy eenmaal deed, u tienmaal vóór te houên;
Hy hoedde u niet, noch heeft uw' wanklen ftaat gefchoord,
Opdat hy zich verheff', gelyk men dikwerf hoort:
„ Ik hief hem uit het ftof tot dit gelukkig leven.
„ Ik wilde 't, eer hy wierd tot hoogen ftaat verheven."
Neen! vind hy 't nuttig dat hy u zyn' byftand bie,
Geloof niet dat hy wacht, tot dit de waereld zie.
Hy eischt veelëer van u nooit iemand zulks te ontdekken,
Hy laat zyn hart en God liefst tot getuigen ftrekken.
Het waanziek zelfbelang verwekt zyn goedheid niet.
All' wat de Reden leert, all' wat Natuur gebied,
All' wat uw nooddruft eischt, beweegt zyn teedre driften,
Ook zonder lof en loon, tot liefde en liefdegiften.
Hy acht zich nooit te zwak om trouw u by te ftaan;
Zyn welvaart, ftaat, gezag en vrienden ziet hy aan
Als middlen tot uw heil: vermag hy niets door daaden,
Hy zal u met verftand, en door ervaarnis raaden.

ô!

ô! Spreekt hy by zich-zelv', my ſchonk Gods milde hand,
By magt en goedren, ook 't wel willen en 't verſtand;
De laatſte wende ik aan, om 's naasten heil te trekken
Uit de eerſte gaaven, die my-zelv' ten nutte ſtrekken.
Ware anders, 't geen ik ooit door 's Hoogſten gunst ontfing,
't Bederf niet half ten roof, en my ter foltering?
Of zou ik, als een dwaas, 't vergangklyk goed, en tevens
Myn hart, verſtand, gewisſe en al de vreugd myns levens
Opſluiten? wat ellende in 't midden van den ſchat,
Wanneer ik dien, vol zorg, ſlechts in bewaaring had!
Heb ik alleen het goed myns vaders moogen erven,
Opdat ik, ryker, dan myn vader was, zou ſterven?
Is rykdom de oorzaak dat men ſnoode vrekheid voed,
Waardoor men armlyk leeft, by allen overvloed?
Dan ſtaat hy als een vloek en zwaare last my tegen,
En wierd hy my ontroofd, ik hield het voor een' zegen.
Hy, die door handenwerk met moeite zich geneert,
Door yver nog bezweet, zyn zeemlig brood verteert,
En zelfs by 't laatſte ſtukje is vergenoegd gebleven,
Leeft beter arm, dan ik by al myn' ſchat zou leeven.

Ik zie wel wat Gargil al door zyn' schat vermag.
Van twintig schotels rookt zyn eetzaal, dag aan dag.
Hoe 's vaders erfgoed hem te stade komt, bewyzen,
Geduurig op zyn' disch, nieuwuitgedachte spyzen.
'tIs waar, Gargil leeft ruim. Kom vry ter middernacht:
Geen gast komt ooit te spaê, waar hem de kok steeds wacht.
De gulste waard zal u met keur van spys verzaaden,
U volle glazen biên, met wyn u overlaaden.
Smoor uw verstand in 't nat! gy drinkt hem nooit te veel.
Gy duizelt. Dat 's zyn wensch. Kom, maak dat dit hem streel'!
Zo lagcht hy, als hy u des morgens 't voorhoofd stryken,
En, krank door zyne gunst, hem sluipend ziet ontwyken.
Gargil gebruikt dus 't goed, en zet de zwelgery,
Waarmeê hy 't wuft verbrast, nog grootsche naamen by.
Begoocheld, leeft hy dus, en 't schynt hem 't rechte leven,
Totdat hy zyn paleis voor schuld moet overgeeven.
Bouw, denkt de menschenvriend, u vry een huis, Suffeen!
En waan dat reeds uw naam verëeuwigd is door steen!
Gy sticht slechts 't grootsch gebouw, opdat eens by uw schatten,
Uw weeldrig kroost daarïn te ruimer uit moog' spatten.

Houw

Houw gantſche wouden om! leg kostbre hoven aan!
Veel hebt gy voor de pracht, voor andrén niets gedaan.
Plaats zuil, en vaas, en beeld, in huis, en hof, en dreeven!
Den kunstnaar word de roem, maar geenszins u gegeeven.
Nooit moet de rykdom, door 't geluk my aangebragt,
Myn zindelyk vertrek doen ſchitteren van pracht!
Myn vriend verlaat het noo', bezoekt het met verlangen,
En 't is bekwaam genoeg om hem en my te ontfangen.
Voor vriend en vreemden word myn ſpys gereed gemaakt;
Indien 't, gezond en friſch; my en myn gasten ſmaakt,
Is 't noodloos d'overvloed uit velden, zee en wouden,
Den disch en my tot last, ons nog voor 't oog te houden.
Verzaad me een wyze vriend door zyn geſprek, vol geest,
By weinig ſpyzen, dan ben ik te gast geweest,
En ruilde niet met hen, die honderd ſchotels tellen,
En zich by ieder, om 't gebrek aan honger, kwellen.
De waereld heeft genoeg betrekking tot myn' ſtaat,
Om eisch te doen op 't geen myn nooddruft overlaat.
God heeft het tydlyk goed tot onderhoud gegeeven
Van allen, die nu zyn, en immer zullen leeven.

Dat menig eerlyk hart, en vroome 't echter derft;
Een ryke jongling van gebrek vroegtydig ſterft,
En menig vader klaagt dat hy, door vlyt en waaken,
Geen broods genoeg verdient, om kindren groot te maaken:
Doet dit Natuur? ô neen! haar weldoen kent naauw' maat.
Uit vrekheid, list, bedrog, verkwisting, eigenbaat
En trots komt de armoê voort. Gevoelloos hart des boozen!
Gy, ſchoon gy redden kunt, blyft zulks verwaareloozen.
Phileet ging langen tyd met angst en ſmart belaên,
Waarom? tot op dit uur, komt geen Samaritaan.
Hy lyd vast zonder ſchuld, en waar' lang 't leed onttoogen,
Indien gy vatbaar waart voor teder mededoogen.
Dus denkt de menſchenvriend; hy denkt niet ſlechts, hy doet.
Met wysheid deelt hy uit, verheugd, dat, door zyn goed,
't Getal der blyden wast, en dat der droeven mindert,
Waardoor ligt veeler nood hierna nog word verhinderd.
Hy ſchraagt de weetenſchap, en, daar hy haar beſchut,
Breid hy de waarheid uit, en ſtrekt de deugd ten ſtut.
Hy weert het Bygeloof, het hoofd der ſnoode zoonen
Van 's afgronds duistren nacht, dat God en haar durft hoonen.

Een

Een knaapje, 't welk Natuur meer geest schonk dan geluk,
Is al zyne achting waard'. Hy red het uit den druk,
En tracht, door voorbeeld, hulp, grootmoedigheid en waaken,
Het edelmoedig, wys, getrouw en groot te maaken.
Wat eedle daad is dit, dat hy een kind, hem vreemd,
Met tederheid bezorgt, en in zyn hoede neemt!
Wat weldaad voor dien zoon! de vader gaf hem 't leven,
Hy schenkt hem tucht en kunst. Wie heeft hem 't meest gegeeven?
Hy zet 's jaars zeekre somme op rente. Hoe! voor wien?
Ligt dat zyn' vleijer dit tot menig brasmaal dien'.
Of koopt hy ook daarvoor der dichtren lauwerbladen?
Neen! schaam u vry! hy ziet geen weeûw met zorg belaaden,
Of bouwt haar huis, en trekt, terwyl hy haar verkwikt,
De weesjes op, die hy ten dienst der waereld schikt.
Dit noemt hy zyn geluk. *Zy* zullen veele jaaren,
Dus spreekt hy, na myn' dood, nog de eer myns naams bewaaren.
  Gelyk een woekeraar, die rente op rente hoopt,
Zyn winst berekent, als het jaar ten einde loopt,
Zo brengt de menschenvriend zich dag aan dag te binnen
Hoe veel hy met zyn goed door weldoen wist te winnen.

Hy lagcht om de ydle praal, en 't weggesmolten goud,
Waarvan Marul een huis vol luije dienaars houd,
Die telkens in den weg, hem noch zyn paarden wyken
In ledig gaan, en ze ook in dartelheid gelyken.
Dus word hier 't geld verteerd, daar 't onzen menschenvriend,
Genoopt door broedermin, ter pligtbetrachting dient.
Ziet hy 't verlangend hart op 't krankbed jammrend treuren,
Hy weet het troost te biên, en godlyk op te beuren.
Om vorst te zyn, ontbreekt hem onderhoorig land:
Maar, volken! geeft hem vry den scepter in de hand!
Hy zal, als Antonyn, door wysheid zich doen vreezen;
Zachtmoedig, als Trajaan; groot, als Augustus weezen.
Hy denkt: geluk en volk zyn niet voor my-alléén,
Maar ik ben voortgebragt tot nut van 't algemeen.
In waare grootheid wenscht hy 't Godsbeeld uit te drukken
Door liefde, en 't zal hem ook door liefde wel gelukken.
Geen ondank maakt dat hy min gunstig 't hart u bied:
Beproef 't in vyandschap: gy blyft zyn vyand niet.
Wat haat ook iemand in vervolgzucht mooge ontsteeken,
Hy zal zich, hoe verdrukt, niet dan door weldoen wreeken.

Gy

Gy vraagt: Waar blyft de vrucht der uitgaaf van dien man?
ô Vriend! bevordert niet zyn gunst ook 't nut daarvan?
Men ziet den landman, in den herfst, den akker bouwen,
En 't opgelegde graan de voren toebetrouwen.
Verblyd terftond hem de oogst? ô Neen! na korten tyd,
Ligt al 't gezaaide in fneeuw begraaven, wyd en zyd.
Doch 't maakt hem niet bevreesd. De lenteluchtjes zweeven
Naauw' over 't veld, of 't veld begint nieuw groen te geeven,
Dat zomergraan belooft. Het zaad raakt in den bloei.
Men ziet een korenfteng, hoe kleen eerst in haar' groei,
In halm by halm verdeeld, en vruchtryke aaren draagen;
Zo dat veeltyds één graantje u brood geeft voor veel dagen.
Dus toont Weldaadigheid haar vrucht niet op één ftond,
Maar legt, in 't welzyn van het weesje, eerst flechts den grond.
Dit fchynt van kleen belang: wat baat het heil van éénen,
Daar duizend, buiten hem, hun onheil nog beweenen?
Doch wacht een' korten tyd; het weesje word een' man,
Die door verftand, en kunst, en goedren dienen kan.
Hy weet door dienften, hulp, verbeetren, zorgen, waaken,
Naar maate van zyn' ftaat, ook andren groot te maaken.

De

De voorſpoed van één' man brengt menig huis tot ſtand;
En veeler huizen heil is 't waare heil van 't Land.
De waereld word dit heil, in 't weesje, reeds gegeeven
Door de eerſte hand, en dit verduurt eens menſchen leven.

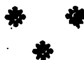
Ach! wilde toch de mensch zyns naasten ſchutsheer zyn!
De meeste weedom waar' nog onbekende pyn;
En kon de zachte geest der liefde elks hart bekooren,
Geen ſnoode drift van nyd, of haat waar' nog geboren.
God ſchiep ons: tot wat einde? elkaêr ten toeverlaat;
Tot burgers van één Ryk, tot leden van één' Staat.
Dien band verſcheuren wy; daar we ongevoelig blyven,
En onze welvaart door eens anders rampſpoed ſtyven.

Gy zyt oprecht en trouw, en hebt verſtand daarby,
Maar echter gy gelooft, noch denkt, noch ſpreekt, als wy:
Die feil doet ligt in woede een' blinden yvraar blaaken,
Wiens woorden heilig zyn, wiens daaden God verzaaken,
Ten dienst van God, die ons de wet der liefde gaf,
Vervolgt, verdrukt men u. Men ſtoot u van zich af,
Met ſmaad, uit heiligheid. Men wil, door overheeren,
Door wreede foltering, recht Christlyk u bekeeren.

Spant

Spant niet nog menig Land, uit nooitbevolen pligt,
Rechtzinnig voor den Heer, dit heilig bloedgericht?
Waant menig vierſchaar niet, dat zy de kerk doet bloeijen
Van 't waare Christendom, door ketters uit te roeijen,
Die dikwils, zaliger dan 't yvrend beulenrot,
Hun zielen, in den dood, opöffren aan hunn' God?
Zo liefdeloos vergroot de mensch zyns naasten plaagen,
Daar hy hem, als een vriend, zachtmoedig moest verdraagen.
Keer weêr, gelukkig Jaar! keer, oude gouden Tyd,
Die waarheid, liefde, recht en trouw bleef toegewyd!

B. D. B.

RYK-

RYKDOM EN EER.

Hoe! leef ik om verdriet te erlangen door het leven?
Dan waar' naauw' erger gift, dan 't leven, my te geeven.
Dan wenschte ik duizendmaal my van 't verſtand te ontſlaan,
En dat ik, als het vee, niets wist van myn beſtaan.
'k Tracht naar vernoeging, naar beveiliging van ſmarte.
Dit wenscht en zoekt myn hart met aller menſchen harte.
Maar hoe de drift geſtild, waarvan ik word beſtreên?
Ach! ware ik ryk en groot, dan ware ik wel te vreên.
Zo ik in overvloed die goedren mogt ontfangen,
Wier glans myn zinnen ſtreelt, wat zou ik meer verlangen?
'k Wensch dan om rykdom, ja. Maar heb ik wel bedacht
Of 't waarlyk rykdom is, het geen men rykdom acht?
Ligt deed de waan myn hart in dees begeerte dwaalen.
Leert my des rykdoms waarde, ô Ryken! dan bepaalen.
Cleant! ſchatryke man! zo gy te vreden zyt,
Dan rust ik waarlyk niet, vóór my een ſchat verblyd'.

Ik

145

J. Buys inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer jun. sculps.

Ik ſtaa hem heimlyk gaê. Hy telt, lagcht onder 't tellen,
En ſpoed zich om 't getelde in zekerheid te ſtellen.
Het dekſel knarst der kist waarvoor hy knielend' ligt.
Cleant ſpringt op; ziet om; ſlaat zyn verſchrikt gezicht
Wel tienmaal door 't vertrek; tast, beevende en vol zorgen,
Langs 't bedde, of daar de dief zich mooglyk hebb' verborgen.
Hy vind niets, en vertrekt. Al peinzend' gaat hy voort,
En keert, vol argwaan, weêr naar 't pasverlaaten oord;
Bevoelt elk ſlot en deur, om, door die proef, te ervaaren
Of zy geſloten zyn, zo als zy even waren.
Uw vrouw roept u, Cleant! De disch is aangerecht.
Men brengt de helft eens broods; hy ziet het aan, en zegt:
Hoe! gistren opgeſneên en nu reeds half verminderd!
Vrouw! beedlen word ons lot, indien gy 't niet verhindert.
Hy eet, en ziet nog ſcheel naar 't geen hy overgaf.
De vrouw heeft pas geproefd, of hoort: Genoeg! Neem af.
Een man, door wien een ſchat voor Vorsten word bezeten,
Onthoud zich-zelv' dan en zyn vrouw 't genoegzaam eeten?
Onwaardige Cleant! gy zoud gelukkig zyn?
Neen, ſlaaf van uw bezit, uw geld dient u tot pyn.

Doe,

Doe, in uw gramſchap, Heer! my toch geen' ſchat verwerven,
Om een' Cleant te zyn; om alle heil te derven!
Gelukkiger Lupin, naar u wend ik myn ſchreên.
Hy blinkt, en, in zyn huis, blinkt alles om hem heen.
Hy-zelf leid my rondöm. Waar is meer ſchoons te ontdekken,
Dat, zo door konst als ſmaak, verwondering kan wekken?
Gemak en pracht zyn hier verééenigd met elkaêr.
Hier krygt de ſchilder lof, en daar de konſtenaar.
't Geen kieſche wellust eischt trekt van alöm myne oogen,
En niets ontbreekt van 't geen wy immer wenſchen moogen.
Gelukkig, riep ik toen, gelukkig is uw ſtaat!
Straks ſpreidde een roode gloed zich op Lupins gelaat.
Wat kan men, ging ik voort, nog meer dan dit verlangen?
Ach! borst Lupin toen uit, met traanen op de wangen:
Myn zoon een booswicht, dien ik niet verbeetren kan!...
Een vrouw die my niet mint!... Ik ongelukkig man!
Wat kan in myne elend' paleis of ſchat my geeven?
Ontſloeg me een hut van ramp, 'k zou daar gewillig leeven.
Alcest is ryk en jong, gebruikt wat hy bezit,
En heeft ook vriendendienst, getuigt men, tot zyn wit.

Hy

Hy ziet door vrekheid, vrouw noch zoon zyn vreugd beſtryden,
En, altyd mild van hand, door niemand zich benyden.
Zyn huis gelykt een ſtad, en ieder dag een feest.
Gelukkig is Alcest, ſchoon 't niemand waar' geweest.
Men toont hem aan myn oog. Welk een vervallen wezen!
Hoe krachtloos gaat de man! 't Zyn vruchten, zou ik vreezen,
Van koorts. Ja, ziek te zyn is 't kwaad dat hem hier kwelt;
En de artzen maaken hem nog zieker voor zyn geld.
Ik ken hem, zegt myn Vriend. De nachten zyn hem plaagen,
En hieröp wreekt Alcest zich moedig door de dagen.
Hy zoekt in vriendenkout; in ſpel en ſcherts naar vreugd;
Maar vriend, noch ſpel, noch ſcherts verſchaft zyn hart ge-
Zyn tafel is vol ſpys, zyn wyn is uitgelezen; (neugt'.
Doch beiden worden door zyn gasten ſlechts geprezen.
Alcest is onvernoegd, offſchoon hy 't niet wil zyn.
Hy eet en drinkt naauw', of hy walgt van ſpys en wyn.
Hy toeft nochtans by hen, die aan zyn tafel eeten;
Drinkt wyn, opdat de wyn hem doe zich-zelv' vergeeten.
Ach! liet hy zich eens uit, wat voel ik my vermast!
Myn ſchat heet myn geluk, en is my tot een' last.

'tGeen my by dag verheugt, doet 's nachts me in 't rusten hinder.
'k Ben ziek; maar zou ik 't zyn waar' myn bezitting minder?
Cleant! Lupin! Alceest! hoe groot uw rykdom zy,
Uw overvloed zet u geen vergenoeging by;
En duizend, die een zot gelukkig acht als ryken,
Bewyzen duizendmaal het geen ge my doet blyken.
'k Heb dan tot myn geluk geen ſchatten noodig, neen:
Noch pracht noch overvloed maakt iemand wel te vreên.
Leer, Rede! leer my dan de hebzucht overwinnen,
En overreed myn hart geen' aardſchen ſchat te minnen,
Die zweet en arbeid eischt, en brasſend word verteerd,
Of gierig word bewaard, of tot een' vloek vermeêrd!
Wat moeite kost het eer men rykdom kan verwerven!
Zal ik, door laf gevlei en list dien trachten te erven?
Zal ik der grooten juk my op de ſchoudren laên,
En laag zyn, om eerlang als ryk te boek te ſtaan?
Of daartoe, als Serpil, door meineed en door liegen,
En ſtaat en kerk en weêuw en wees en God bedriegen?
Vervloekt zy zulk een ſchat, die my voor zot verklaart!
Vervloekt een winst, die my als roover maakt vermaard!

Dit,

Dit, zegt gy, zoek ik niet. Ik ken veel beter goedren.
Is lof niet steeds het doel der vuurigste gemoedren?
'k Tracht dan naar roem. Wat heil! wanneer de naam van groot
Ons by ons leven streelt en byblyft na den dood?
Wanneer we iets doen met eer, het geen schier allen vreezen?
Ik wil geen' roem-alléén, maar dien ook waardig weezen,
En iets bestaan 't geen elk beschryvenswaardig acht,
Zo niet, zelf schryven voor het laate nageslacht.
Zag ik door 't volk my, als de roem der wysheid, eeren,
Dan schonk de roemzucht my all' wat ik kon begeeren.
Myn hart ontbrand geheel voor u, ô Roem! Myn vlyt,
Myn levenslust, ik-zelf, 't zy all' u toegewyd!
Myn nabuur ligt te bed; men laat' den luijaart slaapen;
Ik waak, opdat iets grootsch worde uit myn brein geschapen.
Een vriend vraagt my belet... 'k Zou bly zyn hem te zien;
Maar neen, myn roemryk werk... Gaa, zeg: 't kan niet geschiên.
Hoe schoon is 't weêr... Ik wil... neen, 't zyn geringe zaaken
Voor iemand, bezig zich onsterfelyk te maaken.
Wat is myn geest vermoeid!.. Gaa, haal me een glas met wyn.
Doch wyn kweekt slaaplust aan... Goed, laat het water zyn.

 Hoe

Hoe lang heb ik my reeds begraaven by myn leven!
Wat zoet, ô Doris! had me uw omgang kunnen geeven!
Ik had des levens rust genooten aan uw zy'.
Wie is zo schoon, zo wys, zo trouw, zo vroom als gy?
Doch kan men minnende ook zyn glori doen beklyven?
Neen, liefde hindert ons. Goed, 'k zal dan eenzaam blyven.
Veel jaaren snelden heen. Ik ben het dien men roemt,
Die 't grondigst denkt, die elk de fraaiste schryver noemt:
Dit vreemd geluk was dan aan my-alléén beschooren!
Niets kan, heb dank, ô Eer! thans myn genoegen stooren.
Ik ben de lust des volks. Ik ben der wyzen baak.
Maar, 'k zie 't, myn roem verslyt. Hy vergt me een' nieuwen
Op, op, gelukkig mensch! uw yver mogt verkouden: (taak.
Den roem, dien gy verkreegt, moet gy ook staande houden.
Op! onderneem 't nog eens. Verban uw tydverdryf,
Slaap, vrienden, liefde en wyn; verloochen u en schryf.
't Is waar, uw ligchaam kwynt, uw vlyt kan 't ligt bederven,
Maar beter jong met roem, dan roemloos oud te sterven.
Thans leest de waereld weêr van my een meesterstuk.
Zy leest, herleest, en wenscht, verwonderd, my geluk.

Ik

Ik ben voldaan. Myn hart kan zich nu ſteeds geneeren
Met myn' verkregen roem. Wat zou ik meer begeeren?
Hoe veel gevoel ik thans! Hoe veel... maar 'k zie 'er één',
Met my gelyk in lof, het letterſpoor betreên.
Slechts één'? neen, veelen nog. Dit kan ik niet verdraagen;
Neen, nevens my te ſtaan, dit moet geen ſtervling waagen.
'k Wil éénig zyn, hoe 't gaa. 'k Ben des niet welgemoed,
Voordat myn groote geest alle andren zwichten doet.
Hoe lang laat gy, ô Dwaas! door roem u 't brein ontſtellen?
Gy ziet, hy kwelt u, ja, en zal u eeuwig kwellen.
Gelyk by 't vuur der koorts, de dorst, die u verteert,
Door dikwyls drinken niet geſtild word, maar vermeêrt:
Zo zal ook alle roem, dien ge u kunt eigen maaken,
Uw eerzucht niet voldoen, maar ſterker haar doen blaaken.
Beſchouw met ernst den roem, misſchien bluscht dit uw' gloed.
Is niet de grootſte roem een klein, een vluchtig goed?
Als my een waereld eert, dus ſpreekt ge, en my doet weeten
Dat haar myn kunst verrukt, is dat gering te heeten?
Die zelfde waereld, Vriend! wier lof u klinkt in 't oor,
Ging menig wandelaar in zes paar uuren dóór.

Stof op geen waereld, neen, daar 't kleinste van haare oorden
Nog veele plaatsen heeft, die nimmer van u hoorden.
De man, van wien gy waant dat hy u leest en acht,
Weet somtyds niet dat gy ter waereld wierd gebragt.
En hy, wiens gunst uw' trots zo menigmaal kon wekken,
Lagcht heimelyk u uit, en telt u by de gekken.
Doch 't heir, welks lof u streelt, zy eindloos in getal;
Denkt gy dat u dit lot gelukkig maaken zal?
Wie zyn 't, die willig u zo hoog in hun gedachten
Verheffen? meest een volk, dat ik en gy verachten.
By honderd van hun soort zyn naauwlyks twee bekwaam
Tot wikking van uw werk, tot roeming van uw' naam.
Tien preezen u. Wees trotsch! Maar weet slechts dat door deezen
Een gek, wees niet meer trotsch, daarna ook wierd geprezen.
't Ontbreekt aan kenners niet. Wat zeggen die? Wel nu,
Zy pryzen u; nog meer, zy staan verrukt van u.
In u heeft onze tyd den fynsten geest bekomen;
Gy zyt het schranderst hoofd, zy-zelf slechts uitgenomen.
Schier ieder, die u pryst, beloont zich voor dien lof;
Waant heimlyk dat hy zich, in u te schildren, trof.

Wie

Wie kenner is, als gy, heeft gaaven die ons ſtreelen;
Maar ook den trots dat hy-alléén daarïn mogt deelen.
  Veel monden roemen u. Uit overtuiging? Neen:
Men toont u vriendlykheid voor uwe vriendlykheên.
Waarom deed ons Crispyn uw' lof zo dikwerf hooren?
Opdat uit uwen lof de zyne wierd' geboren.
De reednaar zet u hoog; om uw waardy gewis?
Neen, om te toonen dat hy waarlyk reednaar is.
Door tydverkwisters word ge ook aan den disch geprezen?
Ja, als niet langer 't weêr hun onderwerp kan weezen.
Thans geeft Sarkast u lof. Waarom? Dacht gy 't wel, Vriend?
Opdat zyn ſpot daarna te meerder ingang vind'.
Geſteld, dat duizend zyn het geen ze omtrent u ſchynen;
Geſteld, uw roem zy groot: hoe ras zal dit verdwynen!
Het hart, dat door uw' naam thans van verrukking ſlaat,
Blyft morgen by dien klank in roereloozen ſtaat.
Men word het eindlyk moede u onöphoudlyk te eeren,
En leent allengs hem 't oor, die doelt op u te deeren.
Ontgaat een ſterveling wel ooit de lasterzucht?
Is niet van uwen roem eens anders nyd de vrucht?

De wyze zal in u haast waare feilen merken,
En met verdichten zal eerlang de nyd die ſterken.
Men hoort den ſpotter aan, en hoort hem zelfs met lust;
Want dat gy feilen hebt is noodig te onzer rust.
Zo zeker is de roem der Helden en der Wyzen.
En zoud ge, om zulk een goed, u als gelukkig pryzen?
Gy gaêrt, 't geen u ontwykt, met ſiddring en verdriet,
En, als gy 't eindlyk hebt, dan is 't nog 't uwe niet.
Wie zal om zulk een goed, eerst vóór het word bezeten,
En dan wanneer men 't heeft, des levens rust vergeeten?
Staa ons, Ervaarenis! ô Rede! ſtaa ons by!
Maakt, als van gierigheid, ons ook van eerzucht vry!
Noch roem, noch overvloed kan onze wenſchen ſtillen;
Zy ſtaan ook geen van beî volkomen in ons willen.
All' wat door hen den geest ooit diende tot gewin,
Raakt ſlechts zyn oppervlak, en dringt 'er nimmer in:
't Geen my gelukkig maakt moet wezenlyk my treffen;
Het moet beſtendig zyn, en mynen geest verheffen.
Hebt wellust, roem en magt; gy wenscht nog meer; omdat
Uw ziel niet all' wat zy bevatten kan, bevat;

Een

Een ledig blyft 'er nog; waartoe is dit befchooren?
ô Deugd! de vreê van 't hart word ligt uit u geboren!
Ja, mensch! verkryg u deugd, wenscht ge een' gerusten ſtaat,
Wees wys, myn Vriend! en zet aan uw begeerten maat.
't Is waar, 't valt moeilyk op zich-zelv' te zegepraalen;
Maar niets kan by de vreugd dier overwinning haalen.
De rykdom is uw wensch: doch, eer gy dien voldoet,
Is 't leven, dat gy wilt genieten, heengeſpoed.
Gy tracht naar veel: doch leer 't onnoodige verzaaken:
Gebruik het geen gy hebt. Deeze aarde is vol vermaaken,
Ontbreekt u ſlechts de kracht om ze op te ſpooren niet:
Van duizend is 'er nu pas één het welk gy ziet.
Gun ieder zyn geluk. Schroom niet u te onderwinden
Om in eens anders heil, van 't uwe een deel te vinden.
Het lot ſchonk hem meer goed dan 't u geſchonken heeft:
Maar maakt die ſchat dat hy ook vergenoegder leeft?
Hiermeê misleid gy u. Kost ge op een' troon geraaken,
De tyd zou voor dien rang u ras gevoelloos maaken,
En toonen u dat hy, die armlyk zich geneert
En ſlechts een hut bewoont, daaröm geen heil ontbeert;

Dat dikwyls, als een bron hem koelt na moeilyk werken,
Die bron hem meer vermaak dan wyn u doet bemerken.
Ontbeert hy een genot dat u de rykdom ſchenkt,
Hy word ook door 't verdriet des rykdoms niet gekrenkt.
Zoek, zoek vermaaken die u met genoegen ſtreelen,
Dat, na 't genieten, nooit door wroeging zal verveelen.
Wat zorgt gy dat uw roem des aardryks kreits doordring'?
Uw vriend, uw vrouw, uw huis maakt groot genoeg een kring.
Bevlytig u om hen, door liefde, aan u te binden,
En gy zult eer en rust in hunne liefde vinden.
Elk vriendſchaps dienstbewys, elke ongeveinsde raad,
Hoe klein de waereld ze achte, is een verheven daad.
In 't huislyk leven zyn ook hemelſchoone pligten,
Wier ſtil voldoen meer is dan heldendaên verrichten.
Een Rechter in u, van uw oogmerk ſteeds bewust,
Loont uw goedwilligheid met innerlyke rust.
Beſtryd ge u-zelv', de zege is niet zo haast voldongen,
Of hy bekroont het hart, 't welk grootsch zich heeft bedwongen.
Verlangt gy 't bly genot van omgang, vriendſchap, min?
Hy opent ſluks uw hart en laat de blydſchap in.

Hy ſcherpt uw zinnen op: dan komt, met pracht en zegen,
De lagchende Natuur uw glinstrende oogen tegen.
Zyn ſtil genoegen blyft u by op ieder tred,
En alles toont zich ſchoon, waar ge ook uw voeten zet.
Doorkruist gy dal en hei, die 't jaar zo ryk bedeelde,
All' wat gy voelt is vreugd, all' wat gy ziet is weelde.
Thans breid uw geest zich uit, te ſaam met uw gezicht.
Wat ſtelt het trotsch geboomt' zyns Scheppers roem in 't licht!
Zie hoe de zaaden, door hun vruchtbaarheid hem pryzen,
Verheugd dat zy den mensch den grootſten dienst bewyzen.
Zie hoe het gras, geplaatst in nederigen ſtand,
Het kunstbeleid verhoogt van 's wyzen Maakers hand.
Gy ſtaat hierdoor verrukt. 't Gelagch der vruchtbre ſtreeken,
Het ademen des winds, het bly geruisch der beeken,
De zang van 't vooglenkoor, het dartlen van 't gediert',
't Is all' voor u, voor u dat alles hoogtyd viert;
En gy, onſchuldig, vry van zielbezwaarenisſen,
Treft vreugd en wellust aan, waar duizenden die misſen.
Door nyd gepynigd noch door gierigheid verhit,
Hebt gy, die weinig zoekt, zelfs meer dan gy bezit.

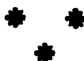
Gy

Gy denkt ſteeds aan uw' pligt, aan uw kortſtondig leven;
Niet zonder vreugde aan hem, die 't mild u heeft gegeeven.
Gy ziet door hem, die was eer 't ſchepſlen heir beſtond,
't Ontwerp tot uw geluk van eeuwigheid gegrond;
Ook dat tot 's worms geluk, die 't oog u naauw' kan toonen,
Zich in een' zandkorn voed, en plaats vind daar te woonen.
Van uwen Vriend verzeld, of aan uw Egaés zy',
Maakt dikwyls klein vermaak u opgetogen bly.
En als u leed ontmoet, (wie heeft geen leed te draagen?)
Dan is 't alrede een troost het hem of haar te klaagen.
Gy vind, vyandiglyk, door lastring u beſtreên:
't Valt hard; doch troost genoeg, gy gaaft daartoe geen reên.
Gy moet door ongeval of roof uw goed ontbeeren:
't Valt hard; doch troost genoeg, God blyft al de aard' regeeren.
Gy voelt eene andre ſmart; u treft of ziekte of pyn;
Doch troost genoeg, niet krank door eigen ſchuld te zyn.
De dood doet vrouw of vriend of 't eenig kroost u derven:
't Valt hard; doch troost genoeg, zy waren waard' te ſterven.
Dus zy uw dierbaarst goed een wys, Godvruchtig hart!
Dit, dit vergroote uw' lust, dit mindere uwe ſmart;

Dit

Dit zy uw roem, uw ſchat, uw hoofddoel hier in 't leven.
Schoon u al 't aardsch begaf, dit kan u nooit begeeven.
Van zulk een eigendom bewust in uw gemoed,
Verkocht gy dit geluk niet voor al 't waereldsch goed:
Want, van dit hart ontbloot, is 't grootſte der vermaaken
Een zinsbedwelming, die haar werking ras zal ſtaaken.

P. M.

DE

DE CHRISTEN.

Gy, die den Christen ſmaad! weet ge iets in zyne Leere,
't Geen met de Reden ſtryd, en God niet ſtrekt tot eere?
Verdient die Leer uw' haat, verdient ze uw' ſchimp en ſpot?
Toon ons volmaakter heil en een' volmaakter God
Dan ons de Schrift doet zien: kom, toon ons ſchooner pligten;
Meer aandrang om ons ſteeds naar Gods bevel te richten;
Meer deugd tot zelfbeſtier en nut van 't algemeen;
Meer troost als wy voor God ter vierſchaar moeten treên;
Meer licht als ons begrip met twyfeling moet kampen;
Meer grootheid in geluk; meer zielekalmte in rampen.
Breng ons een Leer voor 't oog, die beter voor ons waakt;
Ons meer gerust, meer wys en meerder deugdzaam maakt:
'k Zal, als beſpottenswaard', met u de Schrift dan doemen;
Haar woorden menſchelyk, en de uwen goddlyk noemen.
Vertoon ons zulk een Leer: zo niet, wees dan voortaan
Een Christen, zo ge oprecht de waarheid vóór wilt ſtaan.

'k Vrees

J. Buys inv. et del. J. Allart excud. N. v. d. Meer Jun. sculps.

'k Vrees anders dat uw hart, om zyn gebreken te eeren,
Dien God niet kennen wil, dien zyn Gezanten leeren.
Op, Dichtkunst! eer hem, wien de Vrygeest trotsch beticht.
Stel, tot des Christens roem, des Christens beeld in 't licht.
Is hy de Wysgeer niet, die, ſtreevend' naar de Waarheid,
Haar lesſen volgt, en denkt, verlicht door haare klaarheid?
Hy acht de Reden hoog, en daar zy zwichten moet,
Word door een goddlyk licht hem dit gebrek vergoed.
Hy ſchift den waan van 't waare, en zal door trots nooit dwaalen;
Is van vooröordeel vry, en kent de naauwe paalen
Van 't menſchelyk verſtand, waarvoor, hoe 't raame of giſſ',
God dikwils donkerheid, de mensch een raadſel is.
Hy neemt de Wysheid aan van 't Goddlyk onderrichten,
En 't is haare uitſpraak, die zyn twyfeling doet zwichten,
Die 't licht hem ſchenkt waardoor de nevelen vergaan,
En ook den moed om voor de Waarheid pal te ſtaan,
En op de Logen, die ſteeds de Ondeugd in het dwaalen
Beſchermt en voorſtaat, door 't Geloof te zegepraalen.
Hy kent zich-zelv' en God, wiens woord hem byſtand bied.
Zo kende Socrates of Plato de Almagt niet.

De

De Christen zegt: Door u ben ik, ô God! in leven.
Den hemel en zyn heir hebt gy 't bestaan gegeeven.
Gy spreekt, en 't is 'er: gy gebied, en 't heeft zyn' stand.
Uw goedheïd, uwe magt omringt me aan allen kant.
Gy zyt de sterke God, wien zee en aarde looven.
De heemlen prediken uw wondren ons van boven.
Gy zyt de bron myns heils: u bidde ik dankende aan.
Gy hoort elks bede, en zyt gereed ons by te staan;
En als ik uwe hulp geniet, zo hoog van waarde,
Wat vraag ik, buiten u, naar hemel dan of aarde?
Gy dondert in de lucht, en schrik vervult het land:
Nog vrees ik niets, want gy, gy houd my by de hand.
Als ik de majesteit van 's hemels ruime boogen,
De zon en maan beschouw, dan roep ik, opgetogen,
Wat is de mensch, ô God! dat gy aan hem gedenkt!
Ontelbaar is het goed, dat gy hem daaglyks schenkt.
Als schaapen leid gy ons in malsche en vruchtbre streeken;
Vervult ons hart met vreugd; laat ons geen spyze ontbreeken.
Gy zaagt me, eer nog uw hand deeze aard' haar grondvest gaf.
Eer gy my 't licht deed zien woogt gy myn' voorspoed af

En

En al de elenden, die my oefnen in dit leven.
Myn dagen waren in uw boek reeds opgeſchreven.
Gy zyt der moeden rust: gy ſtaat de vroomen by.
ô God, die gaarn vergeeft! waar is een God als gy?
Op wien zou 'k, buiten u, vertrouwen, Heer der Heeren?
Gy zyt myn hulp en ſteun: wien anders zal ik eeren?
Hoe zacht is uw bevel! „ Geef my uw hart, myn Zoon!
„ Bemin me: ik ben uw ſchild en onwaardeerlyk loon."
Heer! uw gebod is heil, en uwe waarheid leven.
Zou ik een' God van liefde ooit kunnen wederſtreeven?
Vergeefs lokt my 't geluk, waar de ondeugd zich onthoud.
Kan ik een zondaar zyn, daar my uw oog beſchouwt?
Ook zal nooit dat geluk by my in 't heimlyk ſlaagen,
Want gy zult aller werk eens voor 't gerichte daagen.
Vergeefs lokt wellust my door 't zoet van haar genot.
'k Weet dat myn ligchaam hier een tempel is van God.
Zoude ik ooit trotſchelyk naar roem van menſchen haaken?
Neen, Heer! als gy my eert, mag my de mensch vry laaken.
Zou 'k ſchatten minnen, en myn' God om hun waardy
Verlaaten? Gierigheid is loutre afgodery.

Zou ik myns naasten roem door smaad of laster hoonen?
Hy, die zyn' broeder haat, kan nooit Gods Ryk bewoonen.
Zou 'k u verloogchnen als Tyrannen dreigen? Gy,
Gy zyt der Vorsten Heer: gy spreekt: straks vallen zy.
Zou 'k u verloogchnen als u Spotters tegenblaffen?
U, Heiland! bidde ik aan: gy zult op 't strengst hen straffen.
Verloren Zondaars strekt uw kruis tot ergernis,
Daar 't ons door 't waar geloof een dierbre zegen is.
Durft zich een Sterveling voor God rechtvaardig achten?
En wie toch, dan Gods Zoon, kon ooit Gods toorn verzachten?
Is niet het scheppen van een waereld even groot
Als een gevallene te redden uit den nood?
Wat brein kan 's Heilands liefde en eedle grootheid maalen?
Als Zoon der Almagt uit Gods rykstroon neêr te daalen;
Zich-zelv' verneedrend', steeds in ootmoed voort te gaan;
Als Tolk der Waarheid aan den spot ten doel te staan;
Veel wonderen te doen, en, aan het kruis geslagen,
Met weêrgaêloos geduld der menschen schuld te draagen
Om die te zyn, die hen een eeuwig heil verwerft;
Dat hart is Goddlyk groot, dat voor zyn' Vyand sterft.

Ver-

Verschrikt de Reden niet? Ja; 't moet haar schrik verwekken.
Te zwak zynde om Gods raad omtrent den mensch te ontdekken,
Bid ik zyn menschenmin, waarvoor ik stil moet staan,
(God is geen mensch als ik,) in diepen ootmoed aan.
De dag der eeuwigheid zal meerder my ontvouwen,
En Jesus liefde my verklaaren door aanschouwen.
Oneindig is het heil, my door 't Geloof bereid.
Geroemd zy de Oppermagt, geroemd in eeuwigheid!

Zo spreekt de Christen: dit gelooft hy: zie van binnen
Zyn hart nu verder; en gy zult hem moeten minnen.
Verstrekt zyn Leer alleen tot oefning van 't verstand?
Heeft tevens, by dat licht, de trots hem overmand?
Neen, eedler word zyn hart. In 't dempen van de lusten,
Die, tegen 't redenlicht, zyn heil en 't uwe ontrusten,
Bestaat zyn ampt: doch hy verwint niet door een kracht,
Die nu door baatzucht, dan door trots word voortgebragt;
Niet als voor menschen, door 't uitwendige bedrogen;
Neen, hy vervult zyn' pligt als voor Gods alziende oogen.
Dier pligten strengheid, die gy naar en treurig vind,
Maakt hem den blydsten mensch: hy weet God is zyn Vrind.

'T Is waar, zyn pligt is ſtreng, zyn arbeid vol bezwaaren;
Doch hoe veel kracht kan hoop op eindloos heil niet baaren!
Zyn ziel gevoelt dit heil. Een leven na den dood
Gelooft hy naar Gods taal, en zyne zege is groot.
Is 't hart niet edel, 't geen u broederlyk wil achten?
Zich gaarn met u verheugt? zyn' rouw paart met uw klagten?
De Christen ziet uw' ſchat: geene afgunst baart hem pyn.
Zyn eigen heil doet hem voor 't uwe waakzaam zyn;
En als ge elendig zyt, zal hy zich willig ſpoeden
Om u, van 't geen hem God geſchonken heeft, te voeden.
De Christen dient u niet om aardsch belang, om eer:
't Bevordren van 't geluk der menſchen is zyn Leer;
En zonder dat men 't merkt, zal hy u hier door raaden
Ten nutte weezen; ginds u byſtand biên door daaden.
Vooräf ſpoort hem daartoe uw dankbaarheid niet aan:
Neen, 't geen hy Broedren doet, heeft hy aan God gedaan.
Eén dronk, waarmeê zyn dienst den dorſtigen bejegent;
Eén aanblik troost, waarmeê zyn hart vermoeiden zegent;
Eén raad, waarmeê hy u in angst en kommer ſterkt;
Niets, weet hy, is zo klein, of 't word van God bemerkt.

Haast

Haast zich de boosheid in 't berokknen van gefchillen,
Zyn goedheid haast zich om der Broedren twist te ftillen.
Hy ftaat verdrukten vóór: hun lyden baart hem fmart;
En is zyn hulp te zwak, zo arbeid toch zyn hart.
Hy helpt behoeftigen de middlen gaarn verzinnen
Om door hun vlyt, in rust, hun eigen brood te winnen.
Voor teedre weezen, door zyn milde hand gevoed,
Legt hy een deel ter zyde uit zynen overvloed;
En fpaart het goed, dat Pracht en Hoogmoed ras verteeren,
Om weduwen te voên, der kranken nood te weeren.
Nog fterker deelt zyn hart in uwe oprechte deugd.
't Geluk van eene ziel baart hem de grootfte vreugd.
Zyn voorbeeld is uw gids. Ontbeert gy goede zeden,
Hy geeft u lesfen, en verfterkt die door gebeden.
Ziet hy een braave ziel aan 't wanklen door den fpot
Van 't fmaalend Ongeloof, hy word terftond haar God.
Ziet hy een' Jongeling zich naar den dwaalweg fpoeden,
Hy fnelt, als waar 't zyn Zoon, om zyne jeugd te hoeden.
Zwygt hy, uit needrigheid, als gy iets kwaads verricht,
Zyn leerryke aanblik roept u echter tot uw' pligt.

Wees groot, maar boos van hart; hy zal u fier verachten,
Wees arm en vroom; hy zal naar uwe liefde trachten.
Verstoort zyn reine mond uit schimpzucht ooit uw rust?
Hy dekt uw feilen; maar verbreid uw deugd met lust;
En zal, als Lasteraars uw' goeden naam belaagen,
Vol moeds zyn' eigen roem voor u en de uwen waagen,
Hy is de waare Vriend: hy, in zyn hart verheugd,
Bevlytigt zich dat ook uw hart deele in die vreugd.
Bevryd van lusten, die de vriendschap wederstreeven,
Smaakt hy haar vol genot: liefdeoefning is zyn leven.
'k Weet dat hy my, gelyk zich-zelven eert en mint.
Zyn omgang geeft my moed: 'k vertrouw hem Vrouw en Kind;
My-zelven: op zyn' raad kan ik myn' heilstaat bouwen.
Hoe! zoude ik hem, die God voor oogen heeft, mistrouwen?
De Christen is 't alléén, die geene wraak ooit zoekt;
Dien mint, die hem vervolgt; dien zegent, die hem vloekt.
Hy blyft zich-zelv' gelyk, en denkt: Men moog' my schelden.
Myne is de wraak, zegt God, en ik, ik zal 't vergelden.
Beledigd, blyft hy zelfs een Menschenvriend in nood.
Zyn Vyand hongert; hy voorziet hem straks van brood.

Zyn

Zyn Vyand derft kleedy; de Christen, ongebeden,
Doet edelmoedig dien, die hem vervolgd heeft, kleeden.
Maar hy, die ſchimp verdraagt, is die wel groot van moed?
Wreek ik met meerder roem myne eer niet door myn bloed
Als ik op 't onrecht tracht door 't ſtaal te zegevieren?
Myn moed zoekt uwen val... Dit is de moed der dieren.
Dwaas! roept de Reden, hebt gy recht op 't leven? ſtryd:
Vel uw party: maar denk dat gy een Moorder zyt;
Een Vyand van uw Land, wien zyne Wreekers zoeken;
Voor God een muiteling, wien alle heemlen vloeken.
Maar wreekt myn arm zich niet, dan word myn naam ten ſpot.
De Waereld... Is zy meer dan een ontzagchlyk God?
En mag een Christen, die zyn bloed voor 't Land durft waagen,
Schoon hy een' tweeſtryd doemt, den naam van Held niet draa-
Wie geeft, door pligt genoopt, van doodsangst minder blyk (gen?
Dan hy, die vast gelooft: Ik ben onſterfelyk?
Zal hem, in 's Heeren hand, de nood ontroerd doen weezen?
Neen; doch wie God niet vreest, moet billyk alles vreezen.
Gaa nu den Christen na, en treed zyn wooning in.
Geëerd, bemind, is hy de vreugd van zyn gezin.

Hy doet door noeste vlyt zyn huis en welvaart bloeijen,
En, ſpaarzaam met verſtand, die welvaart daaglyks groeijen.
Zyn dierbre Vrouw, die hem den arbeid ligter maakt,
Loont hem met tederheid, daar hy al 't zoet van ſmaakt.
't Geluk van 't Kroost tracht hy, als Vader, op te bouwen,
En in het hunne eerlang nog eens het zyn' te aanſchouwen.
Hy vormt hun hart met lust; en 't wichtje, aan 's Vaders hand
Door Godsvrucht wys beſtierd, geregeld door Verſtand,
Groeit in beſchaafdheid op; en 't is zyn lust en leven
Aan aarde en hemel dus een waardig lid te geeven.

Verſtandig, zonder list; ſtreng, zonder bitterheid;
Zelfs liefdryk ſtraffende, en gebiedend' met beleid
Beſtiert de Christen 't huis; en hemelſche bevelen
Zyn 't licht zyns wandels, en de ſchatten die hem ſtreelen.
Den mindren, die hem dient, bejegent hy naar recht;
Geeft willig hem zyn loon, en eert in zynen Knecht
Een Goddlyk Schepſel, dat, gelyk met aardſche Magten,
Hier deugdzaam leeven moet om eindloos heil te wachten.
Hy is des Knechten Vorst, doch nimmer zyn Tyran:
Hy ſtraft, en toont hem ook dat hy vergeeven kan;

Houd

Houd hem van de ondeugd af; verzacht zyn leed in 't klaagen;
Beloont zyn' trouwen dienst, en schenkt hem blyde dagen.
Hoe trouw, ô Vorst zyns Lands! gehoorzaamt hy uw magt!
Gebie, en uw bevel word straks door hem volbragt.
De Godheid, die hy eert, heeft ú ten troon verheven:
Hy schraagt dien met zyn goed; beschermt dien met zyn leven.
Misbruik uw magt: hy smeekt; maar hy trotseert u niet,
Dewyl hy zelfs dan nog uw majesteit ontziet.
Eisch wat gy wilt; doch niets, dat stryd met 's Hoogsten wetten:
Dan zal hy, hoe gedreigd, daartegen zich verzetten.
Heeft norsche afkeerigheid, die geen gezelschap duld
Maar alle menschen schuuwt, ooit 's Christens hart vervuld?
Neen; hy geniet met lust, en zonder hartsweêrstreeving,
't Geluk van mensch te zyn, 't geluk der saamenleeving.
God schiep hem niet tot druk. Men noodig' hem tot vreugd;
Hy schertst met fyn vernuft; word by den wyn verheugd;
Vind lust in 't snaarenspel; en 't streelt hem in uw wezen
De gulle blydschap, in uw oog de min te leezen.
Zelfs is dit vreugdgevoel in 't maatig vreugdgenot
Een dankërkentnis voor genooten gunst aan God.

Thans is hy blyde, opdat hy morgen met meer krachten
Zyn' pligt als Burger en als Christen moog' betrachten.
Zelfs midden in 't vermaak ſtelt hy zich perk en maat.
Doch zo uw omgang ſlechts in los geklap beſtaat;
In nuttlooze ydelheên, die Dwaazen 't hart verrukken;
In loos vernuft om de eer van andren te onderdrukken;
Is 't enkel vleizucht; is 't de lust, waarin gy blaakt
Tot pracht, tot bal en ſpel, die u welſpreekend maakt;
Dan ſchuuwt hy uw geſprek: zyn tyd kan 't niet gehengen;
Hy is te wys om dien niet eedler dóór te brengen.
Noemt gy 't welleevendheid, als ge, om niet ſtuursch te zyn,
In woeste uitſpoorigheên, in 't zwelgen van den wyn,
Of in vermeetlen ſpot u wakker hebt gekweten,
Dan is de Christen geen welleevend man te heeten.
Wat is zyn ziel gerust, terwyl de Vrygeest mort!
't Geringe is hem genoeg: die komt altoos te kort.
Verwerft hy zich door list een goed dat hem zou krenken?
Is 't laffe laagheid, zyn het boeijende geſchenken,
Waardoor allengs op hem de gunst der Grooten daalt?
Te vreên met een bezit, dat hy door vlyt behaalt

En

En met verstand bewaart; niet steet op eerbewyzen,
Die slaafsch u ketenen, daar ze u in rang doen ryzen;
Aan 't ampt dat hy versiert, en aan zyn' pligt getrouw,
Leeft hy bevryd van ramp, en gy, gy kwynt in rouw.
't Verdriet der hovaardy, waarïn de Trotschen deelen;
De zorg, waarmede zich de Vrekken zelf besteelen;
De pyn, die Zwelgers treft, ten loon der overdaad;
De vloek, die Haaters zich berokknen door hunn' haat;
De spyt, die Nydigaarts hun eigen hart doet knaagen;
't Vergif, dat Brasfers moort in 't bloeijendst' hunner dagen;
De schimp, die overäl Verkwisters volgt en straft;
De haat, die dikwils zich op de ondeugd wraak verschaft;
Al deeze plaagen, die der Boozen rust betwisten,
Zyn u gantsch onbekend, ô deugdelyke Christen!
En 't heilryk loon der deugd maakt hier u reeds verblyd.
Maar drukt hem geen elende? ô Ja; doch als hy lyd,
Dan ziet ge in 't helderst licht de grootheid van zyn harte,
Groot door den Godsdienst, in het midden zyner smarte.
Het vuur vernielt zyn goed: de hagel velt zyn zaad.
Smart dit den Christen niet? Het smart hem; doch Gods raad,

Gods

Gods voorzorg word zyn troost. Als Twyflaars 't ergste vreezen,
Zegt hy: God gaf; God nam: zyn naam zy hoog geprezen!
Nu drukt hem de armoede, en zyn leven is vol wee.
Hy voelt het naar gebrek, en draagt dien last gedwee.
Hy, die de leliën met zo veel glans doet praalen;
Het hert voert naar de bron; het lam weid in de dalen;
De jonge raven spyst, zorgt die voor menschen niet?
Hy zorgt: ik hoop op hem: geduld dan in 't verdriet. (ten,
Kwaadspreekers schenden hem. 't Baart smart; doch een gewee-
Van geen vergryp bewust, doet hem dien hoon vergeeten.
De Vyand, dien hy spyst, krenkt hem in zyn bestaan.
't Is roemryk kwaad voor goed geduldig te ondergaan.
De dood der zynen velt zyn rust en blydschap neder.
Hy weent, en troost zich-zelv': Ik zie eerlang hen weder.
Men doemt hem om 't Geloof. Hy vlucht, van have ontbloot;
Belyd den Heiland, die zyn bloed voor hem vergoot,
En zegt, al laat hem God in 't leed geene uitkomst open:
Schoon gy my doodde, ô Heer! ik zou op u toch hoopen.
Zo vind hy roem in 't kruis, en rust daar 't wee hem knelt.
Maar van wat plegtigheid gaat 's Christens dood verzeld!

Ver-

Verlegen, meld hem de Arts zyn eind': hy hoort die tyding;
Wint kracht; drukt dankbaar hem de handen met verblyding,
En zegt: Almagtige! myn hulp is dan naby.
Gy roept: hier ben ik, Heer! U, die ſteeds over my
Uw handen uitbreidde, en tot nu my ſpaarde in 't leven,
Zy hallelujaas, lof en eeuwig eer gegeeven!
Hoe menigmaal vergat myn hart zyn heil, zyn' pligt!
En echter trad ge, ô God! met my niet in 't gericht'.
Ontfang het danklied, nu ik ſterf, u opgedraagen.
'k Was veel te onwaard'; te onwaard' om al myn levensdagen,
Door u getrouw behoed, in uwe gunst te ſtaan:
Dies bidde ik juichende u met alle heemlen aan,
U, Toevlucht van al de aard! Vervul myn vast vertrouwen,
En laat myn dankbre ziel uw heerlykheid aanſchouwen.
Gy zyt genade en liefde, en blyft altoos myn deel.
Myn geest zal zalig zyn, wyl ik hem u beveel.
'k Zal met de Heiligen, van heerlykheid omgeeven,
Aan de Engelen gelyk, u eeuwig zien en leeven.
En gy, myn waardſte Vriend, die u den roem verwerft
Dat ge in den dood zulks blyft! vaar wel..! Hy ſpreekt, en ſterft.

Zaagt

Zaagt ge u des Christens beeld en hart en pligt dus maalen;
Gy, die zyn Vyand zyt, hoe kunt ge op hem dan ſmaalen?
Is 't dwaasheid maatig, trouw, oprecht, van lusten vry,
In zyn' volbragten pligt vernoegd te zyn en bly?
Van eer, gezondheid, rust en ſtaat den prys te weeten?
Wien geeft gy dan den roem van hem uw' Vriend te heeten?
Is hy het, die om God en hemel daaglyks lagcht;
Die recht noch onrecht kent; die alles oorbaar acht;
U eer en goed ontrooft; uw Vrouw zelfs tracht te ontëeren;
Het hart uws Zoons verleid; uw Dochter durft ſchoffeeren?

Maar, vraagt ge, zyn 'er wel veel Christnen, die 't tafreel
Gelyken dat ge ons maalt? 'k Beken het, neen; niet veel.
Doch wat bezwaart ge u? help, in plaats van u te ſtooten
Aan hun gering getal, help dat getal vergrooten.
Neen, door de Reden, zegt ge, is licht genoeg verſpreid:
Haar volg ik. Volg haar vry: 'k weet dat ze u niet misleid.
Pleeg met haar raad: laat zy de waarheid u berichten;
Doch doe uw lusten, doe uw dwaas vooröordeel zwichten.
Hoor dan naar 't geen zy zegt: zy geeft getuigenis
Dat, voor een menschlyk werk, de Schrift te uitmuntend is.

Waag

Waag zonder trots u in haar diepten: toets de zaaken.
Wie, wie zal ooit een werk, eer hy 't getoetst heeft, wraaken?
Vraag haar: Wat is de Mensch? waartoe is hy op aard'?
Hy is Gods maakſel, die hem voed en trouw bewaart.
Onſterflyk is zyn ziel; en in dit dal van traanen
Moet hy zich-zelv' door deugd een ſpoor ten hemel baanen.
Is, als een Wysgeer aan de Reden vraagt om raad,
Haar taal zo goddlyk als het Woord, dat gy verſmaad?
Vraag haar, zo God deeze aard' regeert, hoe 't kan gebeuren
Dat dikwils de Ondeugd juicht; dat wy de Deugd zien treuren?
De Reden zwygt. Vraag dit den Godsdienst: deeze toont
Dat God het goed en 't kwaad in de andre waereld loont.
Gy noemt de Schrift, uit ſchimp, 't vernuft der domme leeken.
Doch laat van God en deugd de Socratesſen ſpreeken:
Is één van allen in zyn reden zo gewis,
Zo krachtig, zo verlicht, als een Apostel is?
Homeer heeft de oppermagt van zyne Goôn geprezen.
Wie is zyn Jupiter? 'k Zou die niet willen weezen.
'k Ben, met wat pracht hy ook door 's Dichters kunst verſchyn',
Te trotsch om ooit zyn Vriend, veel min hem-zelf te zyn.

Doch

Doch welk een Godheid word in Davids Choor verheven?
Waarom heeft geen Homeer dien God in zang befchreven?
't Afgodiesch Heidendom, vervoerd door blinden waan,
Roept hier een dier als God, ginds planten knielende aan;
Geeft eerst door zyne kunst het houtblok hoofd en leden,
En eert den God, dien 't wrocht, vervolgens met gebeden:
Ja, maakt van de Ondeugd zelfs, die 't in zyn hart verfoeit,
Een Godheid, om wier hulp het bloed der offers vloeit.
Maar zy, die daaglyks in de fchool de wysheid leerden;
Met fchooner zeden, ook een beter Godheid eerden;
Waarom, aan God en deugd getrouw, onttrokken zy
Het Volk aan de ondeugd niet, aan fnoode afgodery?
Waarom gehoorzaamt de aard' de ftem van zwakke Jooden?
De vrede en wysheid zyn 't gevolg van hun geboden.
Zy zeggen: God beveelt dat ieder boete doe.
Eenvoudig, zonder kunst, treed een Apostel toe;
Verklaart de lusten, die den mensch zyn heil betwisten,
Vol moeds den oorlog; en de Heiden word een Christen.
Men gaat hem ftraks te keer: de Wysgeer doemt zyn reên.
De Leeraar word beftraft, befchimpt: men zend hem heen:

Hy

Hy lyd vernoegd den ſmaad, waarmeê men hem bejegent:
Men dreigt: hy ſiddert niet: men vloekt hem zelfs: hy zegent;
Spreekt welgemoed voor 't volk, en rustig voor den troon;
Ja predikt, ſchoon geboeid, het woord nog van Gods Zoon.
Zyn heilleer zegepraalt. Reeds wankelen de altaaren,
Vergeefs door ſtaat en eer en magt van legerſchaaren,
Door ſterk vooröordeel, list en ondeugd onderſchraagd.
De Heiden eert het licht dat heugchlyk voor hem daagt;
Gelooft; bedwingt zyn hart; durft de ondeugd ſtout bevechten;
En ſlaaven van hunn' lust zyn plotſeling Gods knechten.
Reeds ſnellen op hen aan verachting, ſmaad en ſpot.
Men roept: Verzaakt uw' Heer. Maar neen; die Heer is God.
Men woed, doch vruchteloos. De Christen kan de plaagen,
En, in den arm des Beuls, de doodſmart bly' verdraagen.
Des Heilands Leer verwint. Zo God, oneïndig goed,
Haar niet door kracht en geest en wondren heeft behoed,
Dan moet gy dit, dat elk haar goedkeurt, haar blyft roemen,
Dat zy zich hield in ſtand, der wondren wonder noemen.
Gy ziet veel twyfel: Ja; doch ziet ge ook niet veel licht?
Als gy bewyzen vind, dan is 't geloof een pligt.

De waarheid haatende, en gespitst op ydle vraagen,
Voed gy de twyfling; wilt daarvan niet zyn ontslaagen.
Beproef den Godsdienst, doch bedenk, hoe ge u ook sterkt,
Dat God oneindig is, en uw verstand beperkt.
Betracht dien dienst getrouw, en leer dat hy in waarde
Van hemelsche afkomst is, geen vinding van deeze aarde.

L. P.

DE

147

DE HOOGMOED.
J. Buys inv. et del.
J. Allart excud.
N. v. d. Meer Jun. sculps.

DE HOOGMOED.

ô Gy, die tot uw rust, uw Niet zo gaarn vergeet,
En, naar gy minder zyt, u-zelven grooter heet,
Wat brengt den Hoogmoed voort, die u heeft opgeblaazen,
U flechts als wys befchouwt, en wyzen houd voor dwaazen?
Gy doemt den ydlen trots, dien gy in andren ziet,
En duld dat u die trots gelyk zyn' flaaf gebied'.
„ Hoe, zegt gy, Hoogmoed, zou die iets op my vermoogen?
„ Wanneer toch?" Menigwerf. Hy fpreekt zelfs door uwe oo-
Hy praalt in uwen tred, beveelt in uwen toon; (gen,
Nu is uw kleed, dan 't kleed van uwen knecht zyn troon.
De tytel daar ge op pogcht, de naam van uwen vader,
Die dikwerf u verrukt, word uw en zyn verraader.
Waardoor brengt Hoogmoed u niet onder zyn geweld?
Rang, fchoonheid, roem, vernuft, deugd, kunst, en vlyt en geld,
Wat wy met recht, veeltyds met onrecht, hoog waardeeren:
't Staat alles hem ten dienst, om wreed u te overheeren.

Zo u verdienfte ontbreekt, hy paait u met den fchyn;
Doet-u, meer dan ge ooit waart, in uw verbeelding zyn;
Ja, 't geen uw eigen is, moogt gy volmaaktheên heeten.
't Zyn gaaven, die ge alleen u-zelv' hebt dank te weeten.

„ Hoe! zegt gy, zou ik de eer van myn verdienfte ontvliên,
„ Niet weeten wat ik ben, wat ik vermag niet zien,
„ Het voorrecht, dat my, meer dan andren, fiert, niet weeten,
„ 't Genot van myn geluk en van my-zelv' vergeeten?
„ 't Gevoel van myn waardy ziet gy voor trotsheid aan:
„ Heb ik naar meer dan ik verdiend had ooit geftaan?
„ Kan ik myn' pligt omtrent de waarheid wel betrachten,
„ En, daar ik lof verdien, my-zelv' verfmaadlyk achten?"

Myn Vriend! wie zyt gy dan? 'k Zie 't aan uw pronkery:
De rykdom, de overvloed bragt u tot hovaardy.
Maar geeft uws Vaders goed, waarmeê ge u zaagt verryken,
U 't recht, om, overäl, gelyk een Vorst, te pryken?
Is hy, die 't fchraal gebrek ontworftelde door vlyt,
Niet waardiger dan gy met uw miljoenen zyt?
Kan overvloed van geld by u verdienfte heeten?
Hebt gy het recht gebruik des rykdoms wel geweeten?

Uws

Uws naasten heil bewerkt? Hoe hebt ge uw' ſchat beſteed?
Om 't oog van 't wufte volk te trekken op uw kleed,
Te praalen in een koets, in 't ſchoonst paleis te woonen,
Der vleijren ſlaaf te zyn, en zotten mild te loonen?
En hieröp zyt gy trotsch!

„ Ja, recht zo; zegt Crispyn:
„ Hy heeft zyn goed geërfd: ik-zelf verwierf het myn'.
„ Hy heeft het door 't geluk, ik heb 't door vlyt verkregen:
„ Vernuft en ſpaarzaamheid vermeerderden myn' zegen:
„ Myn ſchat heeft nooit tot pracht of hoogmoed my verleid:
„ Doch eerlyk ryk te zyn, heeft vast verdienstlykheid:
„ En mag ik die verdienſte in my dan niet bemerken?"
Zo konſtig weet Crispyn zich in zyn' trots te ſterken.
Zyn ſchat, door ſtille list of loosgebruikt verſtand
Den armen afgeperst, of Vriend en Vaderland
Dikwerf te ſnood ontvreemd, durft hy verdienſten noemen,
En, by die boosheid, op een goed geweten roemen.

Doch wees ook geen Crispyn; wees ryk op beetren grond:
Maar zeg me, of uw geluk op uw bevel ontſtond?
Wie heeft met kunstbeleid en krachten u gezegend?

Waardoor is steeds uw werk zo veel geluks bejegend?
Waart gy de Heer des tyds, dien gy gewenscht beleeft,
Of van 't geval, 't geen u zo mild bevoorrecht heeft?
Kent gy geen braave liên die tot gebrek geraaken,
Schoon zy door kunst en vlyt u dikwerf schaamrood maaken?
Doch 'k geef u toe dat gy by uitstek werkzaam zyt:
Waartoe besteed gy 't geld, vergaêrd door kunst en vlyt?
„ Den nyvren arbeidsman bedoel ik brood te geeven.
„ Ik bouw...." Bouwt gy-alléén om andren te doen leeven?
„ Ik zorg opdat myn kroost, na my, ook ruim bestaa."
'k Liet, ware ik in uw plaats, hen liever minder na,
En zou aan 't vormen van hun hart en van hun zeden,
Hun wezenlykst belang, meer zorg dan gy besteeden.
Gy waant gy deed reeds veel: doch had ge uw' pligt verstaan,
Omtrent uw' schat en u, dan streelde u nooit die waan.
Maar hy, wiens geest hem heeft aan 't laage stof onttoogen;
Die, door der Vorsten gunst, zich daaglyks ziet verhoogen;
Wiens wysheid hem verhief, in hoogmoed steunsel geeft,
Zyn kracht verteert, daar hy tot nut der volken leeft;
Die, op zyn' wenk, van 't Hof dienstvaardig word bejegend;
Wiens

Wiens dreigend oog hier vloekt, wiens enkle lagch dáár zegent;
Heeft hy, des Vorsten vriend, steeds met meer roem begroet;
Wiens glans den vreemdling lokt, en kostbaar reizen doet;
Wiens grooten naam alreeds Apolloos lievelingen,
Voor 't oor van 't laatst geslacht, in gouden vaerzen zingen;
Heeft hy, die zyn verdienste uit alle monden hoort,
Geen recht tot hoogmoed, die zyn hart zo sterk bekoort?
Mogt hy, grootmoedig, toch het vleijersrot versmaaden,
Naauwkeurig acht slaan op de roersels van zyn daaden,
Ontbloot van allen schyn, ook allen schyn ontvliên;
Hoe schaamrood zou hy op zyn grootheid nederzien!
Wat wysheid deed zyn' geest tot zulk een' top geraaken,
Dan die van loos zyn' Vorst te streelen door vermaaken,
Zyn' lust te kittelen door liefde, en spel, en wyn,
En, om zich groot te zien, des Vorsten slaaf te zyn?
Wat is zyn waakzaamheid om zynen rang te staaven?
De zorg, waardoor hy hem, in wien hy meerder gaaven,
Meer doorzicht en vooräl een eedler hart ontdekt,
Zorgvuldig aan het oog van zynen Vorst onttrekt.
Wat is de trouw die hem voor uw belang doet waaken?

Kan hem de deugd-alléén tot uw beſchermer maaken?
Beweegt hem uw verdienſte, als ge iets van hem begeert,
Meer dan de kunst, waarmede een zot hem vleijend eert?
Hy helpt me omdat zyn hart vermurwd word door myn klaagen
Myn needrigheid leert hem grootmoedig zich gedraagen.
Wat is de vlyt, waaröp hy ſtoft in al zyn reên?
Wien dient hy? Meest zich-zelv', en zelden 't algemeen.
Wat doet by 't moeilykst werk hem ſteeds in yver blaaken?
Zyn Ampt? ô Neen; de vrees dat hy het kwyt zal raaken.
„ ô, Spreekt hy by zich-zelv': Gezegend zy myn raad!
„ En myne wakkerheid; 't zyn zuilen van den ſtaat!"
En echter roept het volk, ondanks dit trotsch betuigen:
Vervloekt is toch de kunst, die 't land tracht uit te zuigen!
„ Geſchied niet alles in den Staat door myn beſchik?
„ Wie ſlaat dien meerder gaê? wie kent dien meer dan ik?
Sterf ſlechts, en by uw graf zal zich het land beklaagen
Dat gy 't alleenlyk kende, om 't op het wreedst te plaagen.
Heeft hy, die, in zyn huis, getrouw was aan zyn' pligt,
En 't na zyn' dood nog leert, niet meer dan gy verricht?
De Reden acht hem hoog, en tegen zyne grootheid

Is

Is al uw hoogheid wind, en uw verdienste snoodheid.

Zo trotsch als deezen, of nog meer vervuld met waan,
Treed hy die d'ootmoed preêkt, de wyze, herwaart aan.
Zyn aanzicht toont dat hy, door menigvuldig waaken,
Voor dit en 't nageslacht zich nuttig zocht te maaken.
„Wie (denkt hy) heeft de kunst zo verre als ik gebragt?
„Wat schryver heeft zo fraai, zo diep als ik gedacht?
„Een licht, uit mynen geest heilstraalend voortgeschoten,
„Heeft, eindlyk, by den mensch, 't gezond verstand ontsloten;
„Dies niemand, die myn werk verstaat, nu dwaalen zal.
„Men leez' slechts wat ik schreef. Zou zulk een boekental
„Vol wyze zaaken, klaar, in saamenhang bewezen,
„Jaar in jaar uit gedrukt, en maandlyks aangeprezen,
„Niet recht geschikt zyn om de waarheid vóór te staan?
„'k Zou eer gelooven dat myn roem-zelf kon vergaan."
Geloof het, trotsche! ja; gy word eerlang vergeeten.
Klein waar' 't verlies, al had men nooit van u geweeten.

„Te recht (denkt Damon) word dees trotsche klein genoemd.
„Myn weetenschap-alléén maakt my, als groot, beroemd.
„Kan niet myn kostbaar werk, 't sieraad der boekvertrekken,

„Hoe andren dwaalen, en hoe veel ik weet, ontdekken?
„Waar is een kenner, die myn werk niet godlyk heet?
Maar, Damon, zeg, wat nut het aan de waereld deed:
Zeg, of gy door uw' dienst haar ooit zo zeer verpligtte
Als iemand die zyn dorp in deugden onderrichtte?
Doch wees door uw verdienste elks eerbied waarlyk waard';
Wees zelfs het grootst vernuft dat ooit verscheen op de aard';
In u zy weetenschap, met geest en smaak verbonden:
Heb vry veel overdacht, beproefd en uitgevonden:
Ken 't menschelyk geslacht dat vóór u is geweest:
Toon uw welspreekendheid en schranderheid van geest:
Doorzoek en volg natuur in haar geheimste gangen:
Doe school en volk, met vrucht, uw onderwys ontfangen:
En als gy door dit all', met zo veel kunde prykt,
Dat niemand, nu of ooit, in glori u gelykt,
't Geeft u geen recht dat gy geringren zoud verachten,
U 't waardigst keuren, door hoogmoedige gedachten.
Zelfs dat verstand, waaröp ge u-zelv' zo veel verbeeld,
Wie gaf 't u? Is 't om uw verdienste u toegedeeld?
Deed, eer gy uit het niet hebt uw bestaan ontfangen,
Reeds

Reeds eenige verdienste u zo veel gunst erlangen?
Heeft u des Scheppers hand meer goeds dan ons bereid?
't Geeft u geen recht tot trots, maar tot erkentlykheid.
De vlyt, waaröp gy roemt, is wel die vlyt uwe eigen?
Wie gaf u moed en lust om u daartoe te neigen?
Geboorte en onderwys, de Leeraar en de Vrind,
Het voorbeeld en 't geluk, en wat zich meer verbind
Om uwen trek tot vlyt en kennis aan te spooren,
Wiens zyn zy? Waag het, trek van de eer aan u beschooren
Het aandeel af, dat ge elk van hen verschuldigd zyt.
Wat had gy zonder hen bestaan met al uw vlyt?
Gy deed alleen ligt meer, dan duizend saam verrichten.
't Is waar; maar had gy ook niet meer en grooter pligten?
Bewyst het goed gevolg de braafheid van een daad?
Geenszins: het is de bron-alléén, waaruit ze ontstaat.
Dat vry uw vlyt zich toone in edele bedryven,
Die, tot der volken heil, in zegening beklyven;
Maar op wat grondslag was 't, dat ge u zo loflyk kweet?
Was 't 's menschen heil-alléén? heeft dat u overreed?
Heeft de eisch des pligts, heeft u menschlievendheid gedreven,

Om

Om leven aan uw vlyt, uw neiging kracht te geeven?
Of was het ydle roem, of rykdom, wien ge uw vlyt
Hebt onvermoeid, als aan een Godheid toegewyd?
De glorizucht-alléén doet dikwerf, met vertrouwen,
Ons eedle daaden op onëedle gronden bouwen.
Zo word van verr' de geur der leliebloem ontdekt,
Die uit verrotte ſtof nochtans haar voedſel trekt.
Zo word de vruchtbaarheid, de groei van 't voedend koren,
't Geen onze ſchuuren vult, eerst uit het ſlyk geboren.
Of is de deugd geen deugd, ten zy ze in de oogen gloort?
De Hoogmoed der Natuur brengt haar niet zelden voort:
Dees bootst haar ſchynbaar na, en weet zich loos te kleeden,
Als goedheid, needrigheid, en andre heuſche zeden.
Zie deez' Weldaadigen. 't Is trots die hem bewoog:
De hand waarmeê hy geeft toont zulks aan ieders oog,
En ſchenkt zyn weldaad op een wyz' die my doet hooren;
„ Neem 't geen een laage ziel als de uwe kan bekooren:
„ Uw bede wekte recht van pas myn deerenis.
„ Doet ook myn ſchat geen dienst hem die 't onwaardig is?"
Wat is de gulle wensch waarmede Alcest ons zegent?

Slechts

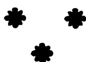
Slechts hoogmoed, door de groet verwekt die hem bejegent.
Zie dien Welleevenden. Met hoe veel vriendlykheid
Let hy op onzen wensch, wint hy ons door beleid,
Schenkt ons zyn' tyd, zich-zelv', en oefent alle dagen
Der kunsten zwaarste kunst, de kunstgreep van behaagen!
Hy leeft geheel voor ons, niet voor zich-zelv', ô neen!
Doch al zyn vriendlykheid is woeste trots-alléén,
En een bevel om hem een dubbele eer te toonen,
Wyl hy zo goed was, van niet scheldende ons te hoonen...
Zie dees bescheiden Maagd. Haar aanblik, spraak en gang
Is ootmoed. Roem haar, en een blos verwt straks haar wang.
Ontsteld, geeft ze u den lof, dien gy haar hebt geschonken,
Weêrlegt dien zedig door nog minnelyker lonken,
Verkleint haar waarde, die tot lofspraak u bewoog,
Opdat haar fyn verstand u hierdoor blyken moog':
Tot ze, als uit ootmoed, zich tot schreijen zal verpynen,
Uit trots, om meer begaafd dan andren zyn, te schynen.
Men gaat den trots te keer, en noemt dien weêrstand pligt:
En in dat yvren straalt de trots uit ons gezicht.
Men wil deeze ondeugd door een zinryk schrift verdryven:

En hoogmoed doet alleen ons tegen hoogmoed schryven.
Men roemt des wyzen rust, en die gelatenheid,
Waarmeê hy zich beschermt, als 't lot hem ramp bereid:
En dikwerf is 't slechts trots, die heimlyk hem doet denken:
„ Zo 't naar verdienste ging, nooit zou my onheil krenken."
Men roemt den moed eens Helds, die, even onversaagd
Hoe 't zwaard ook om hem woed', zyn dierbaar leven waagt.
Zyn moed is dikwerf trots: hy denkt: „ Dees legerknaapen
„ Zyn tot myn' dienst, tot myn verdediging geschapen."
Doch heerscht de hoogmoed by de Grooten slechts? ô Neen.
Hy oefent zyn gebied niet min by 't laag gemeen.
De schaamle boer ziet d'oogst zyns nabuurs weelig groeijen,
En denkt, uit trots, dat hem die zegen toe moest vloeijen.
Zo is een beedlaar niet met 's beedlaars nood begaan:
„ 'k Verdien veel meer dan hy," denkt zyn vermeetle waan.
Zo acht een kunstnaar, op zyn zyden kleed hovaardig,
Zich meer, dan andren, die in wol gekleed gaan, waardig.
ô Mensch! schuuw toch een' glans, die u ten dwaallicht strekt.
Waartoe, voor u, uw Niet met zo veel kunst bedekt?
Wat is des menschen roem, 't groot doel van 's wyzen poogen?

De

De kennis van zich-zelv' en van zyn onvermogen:
Een ſterk gevoel, waardoor ik in myn hart erken
En zeg: niets is myn werk van 't geen ik heb of ben.
Voor my word zelfs 't geringe, in 's Hemels gunst verkregen,
Met dank, tot nut beſteed, een onverdiende zegen:
Maar zo uw oor, myn Vriend! van deeze ſtem niets hoort,
Kruip dan, gelyk een worm, in 't ſtof der aarde voort;
Leer 't menschdom naar een Niet, naar ydle glori ſtreeven,
Zo zult ge aan dommen trots in 't ſtof nog voedſel geeven.

J. L. D. J.

DE

DE VRIENDSCHAP.

Wees zonder Vriend: hoe veel verliest uw leven!
Wie zal u troost en moed in rampen geeven?
Verblyd zyn als uw heilzon ſtraalt?
Wie deelen in uw voor- en tegenſpoeden?
U, in den nood, door trouwen raad behoeden?
U wederhouden als gy dwaalt?

Zeg niet: waar word thans Vriendſchap meer gevonden?
Wie houd aan my zich door haar' band verbonden?
Wie voelt den trek die my verheugt?
Klaag niet; men kan nog eedle zielen vinden.
Maar letten wy, in 't kiezen onzer Vrinden,
Genoegzaam op verſtand en deugd?

Op

148

DE VRIENDSCHAP.

J. Buys inv. et del. J: Allart excud. N. v. d. Meer fun. sculps.

Op losſen grond voor iemand zich verklaaren,
Omdat we elkaêr in lusten evenaaren,
En gaarne in zyn gezelſchap zyn:
Eer hy ons regt bekend is, 't hart hem ſchenken:
Uit zelfbelang gereed zyn op zyn wenken:
Dit is geen Vriendſchap; dit is ſchyn.

Wilt ge eenen Vriend van eedlen aart bekomen,
Dat eerst in u dat eedle word' vernomen
Dat zyne liefde waardig zy.
Hebt gy verdienſte, is deugd by u onſchatbaar,
Wees niet bezorgd: een ziel, voor beiden vatbaar,
Kent en eerbiedigt uw waardy.

Weet eerst uw waarde, en prent in uw gedachten
Dat gy uw hart genoegzaam hoog moet achten,
Om 't niets gebrekkigs toe te ſtaan.
Bevlytig u 't belang van u te weeren;
Oprecht te zyn: ja, 't moet uw vreugd vermeeren,
Treft gy dit ook in andren aan.

Blyft in een hart, dat nooit zich durft weêrstreeven,
Van trots, noch nyd, noch zelfmin is ontheven,
Oprechte liefde lang in stand?
't Geringst verzuim zal 't dikwils om doen keeren.
Het belgt zich: 't zal geen Vriendschap meer waardeeren,
Door heete driften overmand.

Hebt gy dat hart, waarään gy zyt verbonden,
Aan 't uw' gelyk, uw liefde waard' bevonden,
Word dan door wysheid onderricht.
De deugd uws Vriends moet gy met eer bekroonen;
Hoe gy hem mint, door daaden hem betoonen:
Zyn heilbevordring is uw pligt.

Die legt u op zyn deugden na te streeven
Dus geeft ge aan 't zaad van liefde en eendragt leven;
En beiden zorgt gy als om stryd,
Gy, om met lust voor zyne rust te waaken,
Hy, om zich steeds uw vriendschap waard' te maaken;
En uwe trouw groeit door den tyd.

Uw

UwVriend, een mensch, heeft zwakheên, heeft gebreken:
Duld ze, om het goede ü in zyn' aart gebleken.
Verhelp ze met een zachte hand.
De zelfde zorg moet ge ook van hem verwachten:
Hy vormt uw hart en loutert uw gedachten,
En zyn verſtand word uw verſtand.

Houd twyfeling myn' pligt voor my verborgen,
Dees nutte vraag verſterkt me, bant myn zorgen:
Hoe gaat Arist hierïn te werk?
Doe zo alsöf hy in uw hart kon leezen.
'k Slaa 't oog op hem: dit doet my rustig weezen;
En die eerst wankelde, is nu ſterk.

Wy ſtellen ons het zelfde doel te vooren:
De Wysheid ſtreelt ons hart, kan ons bekooren.
Van beiden word ze oprecht bemind.
Het zelfde goed, het hoogſte goed op aarde,
De Deugd is 't, die in ons 't genoegen baarde.
Zy is 't alléén die ons verbind.

Ik werk met vreugd om zyn geluk te ſtaaven:
Doch 't geen ik deed blyve in 't geheim begraaven.
Myn hart beloont my; en moet hy
Van my een' dienst genieten in zyn byzyn,
Doe ik dien dienst van ſchyn van dienst zelfs vry zyn,
Als diende ik minder hem dan my.

Deelt hy met my den last van zwaare zorgen,
Van my blyft hem de ligtſte niet verborgen:
Vertrouwlykheid hervormt ze in vreugd.
Naauw' klaag ik hem myn heimelyke ſmarte,
Of zyn gezicht verkwikt alreeds myn harte,
Eer my zyn mond met troost verheugt.

'k Ben van hem af: 'k zie door 't geluk my ſtreelen:
'k Verbeeld my hem die tyding meê te deelen,
En dit verdubbelt myn geluk.
'k Ben van hem af: 'k zie my omringd van plaagen:
'k Verbeeld my hem myn bitter leed te klaagen,
En 't geeft verligting aan myn' druk.

Als

Als we een gefprek, vol ernftige aandacht, ftaaken,
En ons, verheugd van hart, met fcherts vermaaken,
Dan vormt de fmaak de boertery.
't Vernuft, den geest, waardoor wy 't fchertfen leeren,
Bezielt de liefde; en dat we elkaêr waardeeren,
Blyft altoos 't vrolyk harte by.

Zou ooit een twist de rust der Vriendfchap krenken?
Zou ik verhaast iets tot haar nadeel denken,
Dat mynen Vriend me onttrekken zou?
Ik gaa terftond hem myne fchuld belyden:
Was 't laag van my dien aanftoot niet te myden,
Te grootfcher is dan myn berouw.

Leer, Mensch! hoe gy des levens vreugd doet groeijen,
En laat uw hart van Vriendfchap overvloeijen;
Die bron van heil, die niet alleen
Uw' geest verkwikt in deeze korte tyden,
Maar, tot een beek gegroeid, uw ziel verblyden,
Doorftroomen zal, door de eeuwen heen.

Daar fmaak ik eerst een Vriendfchap zonder fmetten;
En, by 't geluk van ze eindloos voort te zetten,
Zal ik, verhoogd, haar recht verftaan.
'k Zal eeuwig daar haar heil geheel ervaaren,
Verheugd zyn dat wy zo gelukkig waren
Van vroom te faamen om te gaan.

H. J. R.

DE

zij uw roem
uw medemensch
en u van nut
te weezen.
DE ROEM.
J. Buys, inv. et del.
J. Allart excud.
N. v. d. Meer Jun. sculps.

D E R O E M.

Wat is de Roem, waarnaar gy ſtreeft?
Waaröp gy doelt, waarvoor gy leeft?
Wik hem, ô Mensch! in uw gedachten.
Schenkt hy u 't goed, u toegezeid,
Blyf hem dan trouw; vind ge u misleid,
Leer hem dan fier verachten.

Wat heil, zo my een Staatsman eert;
De Vorst my op het hoogst waardeert,
Door me opentlyk zyn gunst te ſchenken!
Dan kent een ieder myn waardy;
Dan denkt al 't land zo groot van my
Als de eerzucht my leert denken.

Wat Staatsman ſchenkt u 't eerbewys?
Schat hy verdienſte op haaren prys?
Stel hem ontbloot van 't ſtaatsvermogen:
Ligt ziet gy van zyne achting af;
Ligt word de roem, dien hy u gaf,
Dan ſchandlyk in uwe oogen.

Schoon u geen lof in dicht ontbreek',
De Reednaar godlyk van u ſpreek',
Geſchichtkunde opentlyk u pryze;
Hieröp de halve waereld bouw';
U voor den grootſten wyzen hou',
Word gy daardoor een wyze?

Groeit uwe deugd met meerder ſpoed;
Vind ge iets tot rust voor uw gemoed,
Wanneer uw naam klinkt in elks ooren?
Smaakt gy een waar geluk, indien
U dwaazen met verwondring zien;
Uw' lof de landen hooren?

Zo

Zo ge in uw' pligt uw' roem niet zoekt;
Indien uw hart uw daaden vloekt,
Wat baat het u dan lof te erlangen?
Is de eer gehuisvest in uw hart,
Wat zorgt gy dan, met zo veel ſmart,
Om ze uiterlyk te ontfangen?

Word dat geluk zo groot geſchat,
Wanneer uw naam op menig blad
Geleezen word en ſtraks vergeeten?
Acht gy dat u een waereld eert,
Als duizend, daar u één waardeert,
Van u geheel niet weeten?

Wanneer eens dorren Schryvers drift
Uw leven uitgeeft in geſchrift,
Heet dat de onſterflykheid verwerven?
Of als de zerk, die u bedekt,
Den wandlaar ſpaê tot naricht ſtrekt
Dat gy te vroeg moest ſterven?

Is ook 't geluk zo ongemeen,
Geroemd te zyn van groot en kleen,
Die dikwils niet of avrechts roemen;
Die de ondeugd, als zy 't hart ſtreelt, goed,
De domheid geest, de woestheid moed,
En de eerzucht grootheid noemen?

Nayvrig en vol ongeduld,
Zoekt gy naar roem: weläan, gy zult
Ras vinden 't geen uw hart begeerde.
Maar ... vluchtig eigendom! het ſpyt
De waereld ligt, na korten tyd,
Dat ze u zo ſchielyk eerde.

't Getal der Wyzen is ſlechts kleen.
Bedoelt gy hunnen lof-alléén,
Tracht in hunn' kring dien ſtil te erlangen.
Verdienſte geld by hen, geen ſchyn:
Zyt gy niet die gy ſchynt te zyn,
Nooit kunt gy roem ontfangen.

Ver-

Verwerf u deugd en wys beleid,
Maar geenszins uit hoogmoedigheid
Om overäl te zyn geprezen,
Verwerf door eedler moeite uw' wensch
Dit zy uw roem; uw' medemensch
En u van nut te weezen.

Dat elk uw' naam heeft in den mond,
Alsöf uw deugd geen weêrgaê vond,
Moet dit tot groote daên u ſterken?
Neen; eedle geest! wy' tyd en vlyt,
Die ge openbaar uw glori wyd,
In ſtilte aan uwe werken.

Zo ge uw gedrag naar wysheid richt,
Uw vlyt gelyk maakt aan uw' pligt,
Zult gy gewis geen' roem ontbeeren.
En zo uw deugd dien niet verkrygt,
Zal ſteeds, ſchoon al de waereld zwygt,
Uw rein gewiſſe u eeren.

J. L.

BLAD-

BLADWYZER

DER FABELEN EN VERTELSELS, NEVENS DE LEERDICHTEN, IN DIT DERDE DEEL VERVAT.

De

BLADWYZER.

LEERDICHTEN.

DRUK-

DRUKFEILEN.

Eerste Deel.

Bladz.	Regel	*staat:*	*lees*
9.	Regel 12.	zyn.	zyn?
30.	15.	Met	Het
—	10.	rekenkunde, alléén	rekenkunde-alléén
86.	8.	toon	toont
126.	13.	en die met	en die, met
137.	15.	Dit leer	dit leer'

Tweede Deel.

Bladz.	Regel	*staat:*	*lees*
6.	15.	haar gaê	haar' gaê
24.	4.	myn nood	myn' nood
27.	14.	ſtaat, hierin	ſtaat hierïn
65.	15.	geniet al	geniet all'
68.	3.	om hen	om hem
75.	11.	Vervoert	Vervoerd
127.	19.	beſchaamt	beſchaamd
141.	4.	melody,	melody:

By den Drukker deezes Werks zyn nog eenige exemplaaren des *eersten* en *tweeden* Deels van GELLERTS *Fabelen* en *Vertelsels* te bekomen, gelyk mede by hem word uitgegeeven, een' *tweeden* Druk van

GELLERTS Zedekundige Lessen, in het Nederduitsch overgezet, door *J. Lublink* den jongen, 2 deelen in gr. 8vo., versierd met een naauwkeurig gelykend Afbeeldsel van den Autheur, gegraveerd door *Houbraken*, en van 't welk ook eenige fraaije afdruksels insgelyks afzonderlyk te bekomen zyn.

GELLERTS Brieven, na zynen dood uitgegeeven.

GELLERTS Leven, door zynen Vriend *J. A. Kramer*, nevens de Afbeeldingen en beschryving der Gedenktekens ter zyner eere opgerecht, enz.

GELLERTS Mengelschriften, welk Werk gevolgd staat te worden door eene dichtkundige vertaaling van deszelfs Liederen, met de fraaije muzyk daartoe gecomponeerd. Allen op een zelfde formaat in gr. 8vo.

